

Дыщыпсэу шІыгум межлиэт в зехъуэж 2-нэ нап.

Сабийхэм я **урагражэт**

3-нэ нап.

3-нэ нап.

ХьэцІыкІу Башир и зэфІэкІ 4-нэ нап.

«Урысей - Ислъам дуней»

«Урысей - Ислъам дуней: Къэзан зэхуэсышхуэр» дентым зэхуэсахэм яхуидунейпсо экономикэ зэхыхьэм ирихьэл эу, Стратегиемкіэ гуп щхьэхуэу а ціэ дыдэр («Урысей - Ислъам дуней») зыфіащыжам иригъэкіуэкіа зэіущіэм хэтащ КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек. Республикэм и Унафэщіыр абы иригъэблэгъат Тэтэрстан Республикэм и президент Минниханов Рустам.

тэрэ илъэс 1100-рэ зэрыри- Урысейм къум. Іуэхур къызэрагъэпэ- лъэпкъ куэду зэхэт цІыху-Зэхуэсым ФедерацэмкІэ и правительствэмрэ я жэрдэмкІэ. Абы и мурадт Урысеймрэ «Ислъамым зэкъуигъэува щІыналъэхэр» къэрал гупымрэ я зэхуакум сату-экономикэ, щІэныгъэтехникэ зэпыщІэныгъэхэр, цІыхубэ гъащІэр, щэнхабзэр щрагъэфіэкіуэнымкіэ Іэмал къезытыну лъэмыжхэр шызэпрашыну.

Зэхуэсым нэхъыщхьэхэу къыщыпсэлъахэм яшышш УФ-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ, Индыл Булгарием ислъам къызэрищтэрэ диныр илъэс 1100-рэ зэрырикъум егъэщІылІа дауэдапщэхэм я къызэгъэпэщакіуэ Хуснуллин Марат, Тэтэрстан Республикэм и президент Минниханов Рустам, Урысейм и муслъымэнхэм я пашэ Гайнутдин Равиль сымэ. Саммитым къекІуэліат къэрал зэмыліэужьыгъуэхэм къикlа цІыху 500-м нэс, Урысейм и щІыналъэ 38-м щыщхэри яхэту.

Хуснуллин Марат зэхуэсым кърихьэлІахэм я пащхьэм къыщеджащ УФ-м и Президент Путин Влади-

МАХУИЩКІЭ екіуэкіа зэ- мир саммитым хэтхэм зэхуэсышхуэр егъэщІылІат рызахуигъэза псалъэм. Индыл Булгарием мус- «Ислъам диныр къызэралъымэн диныр къызэрищ- щтам ифІ куэд къекІащ щызэдэпсэу ралым ис муслъымэнхэр

Советымрэ Тэтэрстаным и илъэс щэ бжыгъэм щІигъуауэ толажьэ Урысейр ирагъэфІэкІуэным. Мыхьэнэшхүэ иІэш муслъымэнхэм я фІыгъэкІэ хамэ къэралхэр ныбжьэгъу къызэрытхуэхъуми. Шэч къытесхьэркъым нобэ екіуэкі Іуэхуми щхьэпэ къытхуэхъун жэрдэмыщІэ куэд къызэрыщаІэтынум», - щы-

гъэува къэралхэмрэ дяпэзэрызэдэлэжьэнум, хабзэмрэ къызыщ і эзыубыда Іуэхухэр зэгъусэу зэрырагъэкіуэкіынум теухуа дапщэм. унафэхэр «Дунейм шекІуэкІ Іуэхугъуэхэм мыпхуэдэ мыхьэнэшхуэ къыбгуроlуэ, - жиlащ Klyэ- хъуащ Тэтэрстаным и тхыкіуэ Казбек зыхэта зэіущІэм щытепсэлъыхьыжым. хэмрэ зэрызэдэлажьэ щы- ефізкіуэлыі вомро, кіэм санкцэхэм къызэпауд гум зэи темыгъуэщыкіыну ехъуэхъуащ КъэбэрдейкъыдэкІынур зэрагъэмэщІэнур шэч зыхэмылъщ».

гъэхьа тхыгъэм. Пленарнэ зэlущІэм Урысеймрэ Ислъамым зэкъуи-

экономикэм, цІыхубэ гъащіэм, щіэныгъэмрэ щэнкъыщащтащ. ятепщІыхьмэ, зэхущытыкІэхэм Урысеймрэ ислъам диным зэкъуигъэува къэралхэмрэ зэрызэдэлажьэ щІыабыхэм я зэрану

Булгарием ислъамыр къызэрыщащтэрэ илъэс 1100рэ зэрырикъум и щІыхькІэ Тэтэрстаным и къалащхьэм щаухуэну Къэзан Мэжджытышхуэм лъабжьэ хуэхъуну япэ мывэр щагъэтІылъа дауэдапщэм.

махуэ дыдэм хэтащ Индыл

Хуснуллин Марат къыхигъэщащ саммитыр къэралыр гугъу щехь политикэ къытегуплІэныгъэм ирихьэлІауэ щытми, лъэпкъхэм я зэхуаку дэлъ зэкъуэшыныгъэмрэ псоми я мурадыр зэрызэтехүэмрэ цІыхубэр зэрызэкъуимы-Муслъымэнхэр, лъандэрэ я адэжьхэм къызэрырагъэжьам тету, Хэкур фіыуэ лъагъун хабзэ лъапіэм зэи зэремыпціыжым Президент Путин Владимир мызэ-мытІ́эу гу зэрылъитар ягу къигъэкіыжащ Хуснуллиным къызэхуэса-

Мэжджытышхуэр Казанкэ цІэр зезыхьэ псыежэхым и Іуфэм, Къэзан кремлым къыхуэплъэу щыдрашІеинуш. Иджыпсту дунейпсо зэхьэзэхуэ йокlуэк! абы и проектымрэ архитектурэ и лъэныкъуэкІэ игъуэтыну теплъэмрэ теухуаўэ. Зэпеуэм и кІэухыр Къурмэным и пэ къихуэу хэгущгыгу ящгынущ. Мэжджытыр зэраухуэнур муслъымэн цІыхубэм псапэхэкІыу зэхуахьэсыну мылъкумкіэщ, - щыжаіащ дауэ-

Къэзан Мэждытышхуэм лъабжьэ хуэхъуну япэ мывэр зэрагъэтІылъар дигъэлъапізу, Кіуэкіуэ Казбек Минниханов Рустам ехъуэдэм апхуэдэ мыхьэнэшхуэ зиіэ Іуэхугъуэмкіэ. Ди зэхуэдэ Урысейр ефіэкіуэн папщІэ, зыужьыныгъэмрэ ефіэкіуэныгъэмрэ я гъуэ-Балъкъэрым и УнафэщІыр Тэтэрстан Республикэм и президентми абы и унафэ

БлэкІа жыжьэм и джэрпэджэжым игъэнэщхъейуэ

Хабзэ зэрыхъуам тету, Кавказ зауэр зэриухрэ илъэси 158-рэ зэрырикъум теухуа Щыгъуэ-щіэж дауэдапщэхэр махуитІкІэ Налшык къалэ щекіуэкіащ. Илъэсищэ зауэм лъэпкъым къыхуихьа мыгъуагъэ псори ягу къагъэкіыжу, дяпэкІи апхуэдэ нэщіэбжьэ я щхьэ къримыкІуэным иригъэгупсысу. блэкіам и дерсыр зэпригъэшачэу щыгъуэ хуэјухуэщіэхэм хэт ціыхухэр Псэ

НАКЪЫГЪЭМ и 20-м и пщыхьэщхьэм, сыхьэт 18-м ирихьэлІэу, фэеплъ утыкум деж «Си Хэку, си уэрэд» фіэщыгъэр зиіэ, адыгэ пшыналъэхэмрэ лъэпкъ уэрэдыжьхэмрэ я пшыхь щекіуэкіащ. Щоджэнціыкіу Алий и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и джэгуакІуэ Хьэмырзэ Ахьмэдрэ Кіэхумахуэ Фатіимэрэ пшыхьыр Бемырзэ Мухьэдин адыгэ лъэпкъым и къудамэ псоми яхуигъэза усэ щэджащэмкіэ къызэіуахащ. Лъэпкъыр лъэрыщІыкІ зыщіа зауэм къела мащіэм унагъуэ ящіу, багъуэу, уэрэд жаізу, усэ яусу зэрыхъужам ди адэжьхэм илъэсищэм нэблагъэкІэ ирагъэкІуэкІа бэнэныгъэр пщіэншэ зэрымыхъуар, шІэзэуа Хэкужьри абыхэм я псалъэ мащІэм щІэжьыуэ дахэу къыхэщащ. Пшыхыым къыщыІуащ зауэжьым и тхыдэм ухуезыгъэплъэкІыж, адыгэхэм я щхьэ кърикlуа гуауэр къэ-зыlуэтэж гъыбзэхэр, Къул ФатІимэ. Амырхъан, БатІитІэ Мухьэмэд, Щхьэгъум Борис, Жылау Арсен, Къущхьэ Заурбий, Бэч Азэмэтрэ Беслъэней Ренатэрэ, Дыщэк Ар-«Бзэрабзэ» гупым,

ягъэзащІэу. Гъыбзэхэмрэ уэрэдхэмрэ хухаха Іыхьэр зэфlэкlа нэужь, Псэ жыгым и лъапэм деж шэху уэздыгъэхэр щыпагъэнащ. «158» бжыгъэмрэ адыгэ ныпым тещІыхьа шабзищымрэ вагъуэ пшыкіутіымрэ я теплъэр къызытещ шэху сурэтым ціыхухэр къеувэкіри, тэлайкІэ щыму щызэхэтащ, блэкІа жыжьэм и джэрпэджэжым игъэнэшхъейуэ, фэеплъ мафІэхэм я хуабэм къытхэмытыж нэхъыжьхэм я псэхэр къришалІэ къып-

Абы иужькІэ адыгэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я жэрдэмкіэ, Псэ жыгым деж жьэрымэ щагъэуащ, кхъуей, ІэфІыкІэ и гъусэу щагуэшаш.

ЦІыхухэр жэщыку пщІондэ зэхэмыкІыжу фэеплъ утыкум деж щызэхэтащ, нэ-

ущием, я тхыдэ хъыбархэм нэхъыщІэхэр щІэдэІуу,

акъылкіэ зэдэгуашэу. Етіуанэ махуэм, накъыгъэм и 21-м, Кавказ зауэм хэкІуэда ди нэхъыжьхэм я щхьэр хуагъэщхъыну жэрдэм зиІэ псори Псэ жыгым деж иджыри зэ къыщызэхүэсащ. Адыгэ ныпхэр яІыгъыу цІыхухэр уэру утыкум итт, щыгъуэ махуэм и нэщхъеягъуэр гурэ псэкІэ зыхозыгъащІэ макъамэхэр щабэу къеуэрт, цІыхубэри, абы и мыхьэнэр зэрызыхащІэр къыхэщу, Іэдэбу зэхэтт.

Щыгъуэ пэкІум кърихьэлІащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщ Егоровэ Татьянэ, Правительствэм къызэрымынар и Унафэщ Мусуков Алий, министрхэр, депутатхэр, къулыкъущІэхэр, жылагъуэ, дин лэжьакіуэхэр.

Щыгъуэ пэкіум сыхьэт 11-рэ дакъикъэ 30-м щІидзащ. КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Му-Хьэхъупащ і эхьэдин Кавказ зауэр зэриухрэ илъэси 158-рэ зэрырикъум теухуа щыгъуэ пэкТур къызэІуйхри, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэ щІэм, псэукіэщІэхэм зэры-КІуэкІуэ Казбек зауэм хэкІуэда адыгэхэм я фэеплъ махуэм ирихьэлІэу цІыху- Урысей

гъэм къеджащ.

АдэкІэ Къумахуэм цІыхубэм захуигъэзэну псалъэ иритащ Дунейпсо Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ Сэхъурокъуэ Хьэутий. Ныбжьэгъу лъапІэхэ! Но-

бэ адыгэу дунейм тетыр мэ-

щыгъуэ Кавказ зауэжьым хэкІуэда ди адэжьхэм папщІэ. Дэри, хабзэ зэрытхуэхъуауэ, Налшык дэт фэеплъым деж дыкъыщызэхуэсащ. - Зэман жыжьэм ди лъэпкъыр зыхэта гуауэр къыщыдгъэкІыжкІэ, ДИΓУ илъэси 100-м щІигъукІэ екіуэкіа зауэжьым насыпыншагъэу къытхуздихьам дегъэгумэщІ. Дауи, нэхъыбэу дигу щІыхьэр а зауэжьым зи щхьэр хэзылъхьахэм нэмыщІ, къэнам я нэхъыбэр хэкум зэрырахуарщ. Ауэ адыгэр дуней псом тепхъа хъуами, абы къару къызыкъуихыфащ и щхьэр, и лъэпкъ хьэл-щэнхэр, и бзэр, и хабзэр ихъумэжыну. Мыхьэнэшхуэ иІэщ хэкум къинахэр - Урысейм, хэхэс хъуахэр здэщыІэ къэралхэм я жылагъуэ-политикэ гъахэзэгъами. Нобэ дэ псоми къыдгуроlуэ Кавказ зауэр

иригъэкlуэкla политикэм къызэрырикІуар икІи ар нобэрей Урысейм зыкІи етпхыркъым. - БлэкІар зыщыдгъэгъупщэ хъунукъым, тхыдэм дерс къыхэтхкІэрэш ди къэкІуэнур убзыхуа зэрыхъунур. Ауэ абы папщІэ куэд зэпэтлъытын хуей мэхъу, нэхъ куууэ дыгупсысапхъэщ. Иджырей геополитикэ Іуэхухэм дыхэзэгъэн, нэгъуэщІхэм я мурад фіейхэм папщіэ дыкъамыгъэсэбэпын щхьэкІэ, ди тхыдэм фІыуэ хэтщІыкІын хуейщ. Языныкъуэ къарухэм ди щІалэгъуалэр гъуэгу пхэнж трагъэувэну, зэпэщІэувэныгъэхэм хашэну ирагъэкІуэкІ Іуэхухэм лъабжьэ едгъэщІ хъунукъым. Адыгэр гуауэ куэд зылъэгъуа, блэкlам Іущ ищІа лъэпкъщи фІым, дахэм, мамырыгъэм я мыхьэнэр къыдгуроlуэ. Нобэ хамэ къэрал куэдым дыщыпсэуми, дэ быдэу дызэрапх хэхэсхэми хэкурысхэми я псэм хэлъу къэгъуэгурыкІуэ адыгэ хабзэм, щэнхабзэм, нэгъуэщІ хъугъуэфІыгъуэхэм. Дэтхэнэ зыри къыхузоджэ блэкІам къытхуихьа гуныкъуэгъуэр зышыдмыгъэгъупшэу нобэ къыдэкІуэтей шІалэгъуалэр лъэпкъым хуэпэжу дгъэсэну, ди нэхъыжьхэм яхэлъа псэ къулеягъэр, къарууфІашыІэныгъэр, гъыр ябгъэдэтлъхьапхъэщ. Мис абы щыгъуэщ ди щхьэр Іэтауэ къэкІуэнум дыщыхэбэкъуэнур, ди республикэр, Урысейр едгъэфІэкІуэн папщіэ зэфіэкі къышытлъыкъуэкІынур», - жиІащ Сэхъурокъуэм.

Урыс-Кавказ зауэм хэкүүэдахэм дуней псом зэуэ щыхуэщыгъуэ дакъикъэм, сыхьэт 12-м щынэблагъэм, цІыхубэр щымащ. А дакъикъэм гурэ псэкІэ зы ищІащ хэкум къина адыгэхэри, ди лъэпкъэгъухэр зэрыс къэралхэри.

Шыгъуэ пэкІум къыщызэхуэсахэм дыуэ ящІащ, зауэшхуэм хэкІуэда ди адэжь-хэм жэнэтыр унапІэ яхуэхъуну тхьэ елъэІуахэщ. Абы иужькІэ КъБР-м и къэрал икІи щіыналъэ къулыкъущіапіэхэм къикіахэм удз гъэгъа Іэрамэхэр фэеплъым тралъхьащ.

Щыгъуэ махуэр абдежым щиухакъым. ПэкІум хэтахэр ирагъэблэгъащ КъБР-м и Лъэпкъ музейм къышызэ-Іуаха, Сочэ къалэ щыщ сурэтыщІ ХьэщІэмыз ФатІимэ и ІэдакъэщІэкІхэм я гъэлъэгъуэныгъэм, къалэхэмрэ къуажэхэмрэ щекіуэкі щыгъуэ-щІэж Іуэхугъуэхэм.

> ЩХЬЭЩЭХУЖ Инал. Къарей Элинэ трихащ.

АхъшэкІэ доІэпыкъу

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. *КъШР-м* Промышленностымкіэ, энергетикэмрэ транспортымкіэ и министерствэмрэ Промышленностым зегъзужьынымкіз фондымрэ дяпэкіз ядзізпыкъунущ ерыскъыхэкі къыщіэзыгъэкі іуэхущіапіэхэм.

adyghe@mail.ru

зэгурыІуэныгъэ «Visa», къыхэкІыу дяпэкІэ фондым ахъшэ къохъу. къыІэрыхьэнущ промышленнэ предприятэхэм защіигъэкъуэн папщіэ.

КъШР-м Промышленностым зегъэужьынымкіэ и фондым мы гъэм Нэхъыщхьэм зэрыщыжаіамкіэ, Абгрантхэр яритынущ зи ІуэхущІапІэм зезыгъэубгъуну хуейуэ кредит къэ- 9-м къыщыбгъэсэбэп мэхъу ар. зыщтахэм щіыхуэр япшынымкіэ сэбэп яхуэхъун папщІэ. Апхуэдэ щІыкіэкіэ кредитым техьэ ахъшэм и процент 90-р хуапшынынущ.

«Мир» картэр щызокІуэ

АБХЪАЗ. *Мы гъэм Сыхъум зы*щызыгъэпсэхуну зи мурадхэм я ахъшэр «Мир» картэм илъмэ, гугъуехь хэмытыну жеlэ Абхъазым и Банкым и Экономикэ-правовой департаментым и унафэщіым къуэдзэ Пилия Леон.

УРЫСЕЙ банкхэм къыдагъэкІа

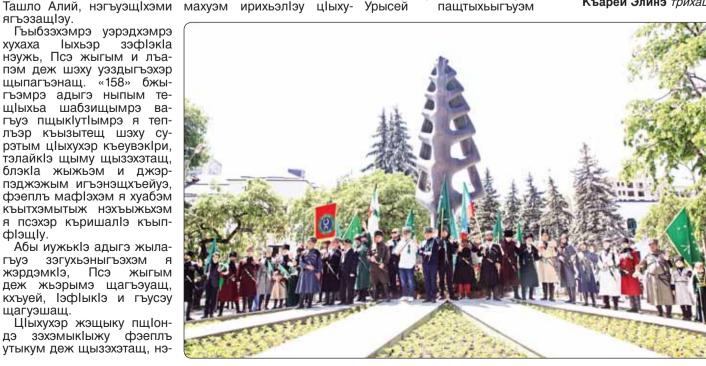
adyghepsale.ru

«Mastercard» и Правительствэм ири- къагъэсэбэпыфынущ зыгъэпсэхуащІылІащ УФ-м Промышленностым- кІуэхэм, ауэ езы банкхэм къыхарэ сатумкіэ и министерствэм. Абы лъхьэ мардэхэм япкъ иткіэ, банкоипкъ иткlэ, федеральнэ бюджетым мат псоми ахъшэ къащыхуимых

«Мир» картэмкІэ гугъуехь лъэпкъ хэмылъу Абхъазым ущыщахуи ахъшэ къыщипхи мэхъу. УФ-м и Банк хъазым нэмыщі, иджыри къэрали

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

Адыгэ Псалъэ smikbr.ru Адыгэ Псалъэ apkbr.ru

ANUIS MANUS

Къэхутэныгъэ инхэр зэфіихыу

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал властым и гъэзэщ ак Іуэ органхэм я къызэгъэпэщык Іэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм 2019 гъэм жэпуэгъуэм и 30-м къыдигъэкІа Указ №92-УГ-мкІэ

къищтам, зэхъуэк і ыныгъэ хэлъхьэным и Іуэхук і э Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и

«Урысей Федерацэм и субъектхэм я къэрал властым и хабзэгъэув (лыкіуэ) гъэзэщіакіуэ органхэр къызэгъэпэщынымкіэ псоми я зэхуэдэ хабзэхэм я ІуэхукІэ» Федеральнэ законым и 17-нэ статьям и пункт 4-м, Къэбэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэм и 81-нэ статьям и «б» пунктым япкъ иткіэ **унафэ сощі**:

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ЩІалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и министерствэ къызэгъэпэщын.

2. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ЩІалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и министерствэм щІалэгъуалэ политикэм ехьэлІа къэрал политикэмрэ норматив-хабзэ зэхущытык эхэмрэ, а ІэнатІэм и къэрал мылъкур зегъэкІуэнымрэ къэрал Іуэхутхьэбзэхэр щыхуэщІэнымкІэ къалэнхэр зэхэгъэувэнымрэ гъэзэщІэнымкІэ и пщэ илъхьэн.

3. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэ Іуэхухэмкіэ и министерствэр зэхъуэкіын Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Егъэджэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ и министерствэкіэ.

4. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал властым и гъэзэщ ак уэ органхэм я къызэгъэпэщыкіэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм 2019 гъэм жэпуэгъуэм и 30-м къыдигъэкІа Указ №92-УГ-мкІэ къищтам, и пункт 2-м мыпхуэдэ зэхъуэкІыныгъэ хэлъ-

а) етхуанэ абзацым иужькіэ абзац дэщіыгъун мыпхуэдэу иту:

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ЩІалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и министерствэ»;

КъБР-м и Правительствэм

б) ебгъуанэ абзацыр мыпхуэдэу къэхьын: «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Егъэ-

джэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министерствэ». 5. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм хуэгъэувын:

зэхъуэкІыныгъэ лэжьыгъэхэр, мы Указыр гъэзэщ а хъун папщ о зыхуеину нэгъуэщ и и урхугъуэхэр, зэрыгъэувам тету финанс, материально-техникэ, нэгъуэщІ Іуэхухэри хэту, иригъэкІуэкІыну;

мы Указым и пункт 2-м къызэригъэувым хуэдэу пщэрылъ щащІ къалэнхэр зэпымыууэ ягъэзэщІэныр къызэригъэпэщыну;

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и актхэр мы Указым иригъэзэгъэ-

6. Мы Указым къару егъуэт официальнэу къыщытрадза махуэм щегъэжьауэ, пунктхэу 2-м, 3-м, пункт 4-м и пункт лъабжьэ «б»-м, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ЩІалэгъуалэ ГуэхухэмкІэ и министерствэм и положенэр къэзыщтэну Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и унафэкіэ къару зыгъуэтынухэм къищынэмыщІа.

> Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и КІУЭКІЎЭ Казбек Налшык къалэ

2022 гъэм накъыгъэм и 18-м

Ирагъэф Іэк Іуэну я мурадщ

Правительствэм хэтхэм я зэlущlэ ири- гум къэрал программэ 26-рэ щагъэзэщlащ, гъэкlуэкlащ Мусуков Алий. Абы хэтащ абыхэм ящыщу 19-м федеральнэ мылъку КъБР-м и Парламентым и Унафэщlым и хэлъу. Программэхэр гъэзэщlа хъуным нэкъуэдзэ Жанатаев Сэлим, Къэбэрдей-Балъ- гъабэ хухахат сом мелард 50,1-рэ, абы шышу къэрым и Іэтащхьэм и Администрацэм и сом мелард 23,3 р - федеральнэ мылъкум, Унафэщ Къуэдзокъуэ Мухьэмэд, Правите- сом мелард 26,9-р республикэ мылъкум льствэм и УнафэщІым и къуэдзэ Хъубий Ма- щыщщ. рат, УФ-м и Президентым и полномочнэ лыкіуэу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ окру- ахъшэм фіыуэ хэхъуащ, зэрагъэзащіэри ефіэгым щыІэм и аппаратым КъБР-мкІэ и къэрал кІуащ. Ауэ программэхэм яхэтщ и кІэм нэсу е **инспектор нэхъыщхьэ Мэкъуауэ Тимур** зыхуей хуэзэу ямыгъэзащ1эхэри, псалъэм

ектыр утыку кърихьащ КъБР-м щІы, мылъку радщ зэхущытык і эхэмк і э и министр **Тэхъу Аслъэн** - Ди хэгъэгум программэхэр гъэзэщ іа икіи абы псори арэзы техъуащ. Апхуэдэуи щыхъун папщ і э ахъшэу къытхуаут іыпщыр нэ-Эльбрус жылэм хыхьэ щІы Іыхьэр республи- хъыбэ хъуащ. Ахэр зэгъэзэхуэныр зи пщэкэм и къэрал мылъкуу гъэувыным теухуа Пра- рылъхэм яжесіэну сыхуейт и піалъэм икіи къэвительствэ унафэм зи Іуэху хэлъ псори арэзы дэмыхуэ ауэ къэралым къыхуиут ыпш ахъшэр зэрытехъуар жиlащ. Зи гугъу ищlар гектари Іуэхум трагъэкlуэдэну, - жиlащ Рахаев Борис.

тету ягъэхьэзыращ. Мы гъэм и япэ мазищым 98-м нагъэсыфащ. республикэ бюджетым хэхъуэу и ащ сом ме- Рахаевым утыку кърихьащ 2021 гъэм лард 11,4-рэ, ар блэкІа илъэсым елъытауэ про- КъБР-м и ехъулІэныгъэхэр бжыгъэкІэ къэлъылогым щымыщ хэхъуэмрэ сом меларди 3,3-рэ абыхэм ящыщу 18-р къыдэхъуліащ. Псалъэм 2,9-рэ хъуащ. Къапщтэмэ, налог л1эужьыгъуэ ф1экІуэн папщ1э къалъытэхэм ящыщщ ц1ыхуу

нэхъыбэ дыдэ республикэ бюджетым къезы- зэрыщы!а илъэсит!ым, иджыпсту ику иту къатыр гъуэгум хабээ къыщызэпызыудхэм тра- пщтэмэ, илъэс 73-77-рэ щыхъуу аращ ди реслъхьэ къуэдымрэ цІыхухэм пщІэкІэ Іуэхутхьэб- публикэм. Къулейсызу къалъытэхэм я бжы-дэк Гуэу жып Гэмэ, Пушкиным и картэр къызэ- 18,2-м нэс ирагъэхащ, ар Урысейм ику иту къырежьэрэ щэнхабээ ІуэхущІапІэхэм я хэхъуэр щалъытэхэм ящыщщ. нэхъыбэ хъуащ. Гу зылъытапхъэу Рахаевым къыхигъэщащ

сом меларди 10,7-рэ къагъэсэбэпащ. Ар про- гъуэр зэхэгъэкІын хуейуэ зэрыщытри жиіащ. центи 124-кІэ нэхъыбэщ нэгъабэрейм елъы- ЦІыхухэм ябгъэдэлъ щІэныгъэр процент тауэ. Абыхэм ящыщу сом меларди 3,9-р со- 62,85-рэ хъууэ аращ, ар Урысейм тэмэму къыциальнэ ахъшэу цІыхухэм иратащ, сом мелард цалъытэ бжыгъэм нэхърэ нэхъ мащІэщ. Ула-1,6-р медицинэм и лэжьакІуэхэм я улахуэм хуэм ехьэлІа бжыгъэми дылъэщІыхьакъым, худыщІагъуащ, сом мелуан 371-рэ коронави- абы шхьэусыгъуэ хуэхъуар инфляцэр зэрыдэрус уз зэрыціалэм пэщіэтыным трагъэкіуэ- уеярщ. Ціыху щхьэхуэм и хэхъуэр тэмэмщ, ауэ дащ, абы щыщу сом мелуан 311,3-р - республи- улахуэр мащІэу къикІащ. ФІы и лъэныкъуэкІэ кэ бюджетым, сом мелуан 60-р федеральнэ къыхэгъэщыпхъэщ хьэрычэт Іуэху мащІэмрэ бюджетым къыхэкІаш.

Къалэбатэ Рустам унафэ тращІыхыын хуейуэ республикэм дежкІэ бжыгъэ тэмэмт, Урысейм къыхилъхьа Іуэхухэм ящыщщ «КъБР-м и Пра- ику иту къызэрыщащтэмкіэ, ауэ ціыху мин вительствэм деж щы із санитарно-противоэпиде- 58,7-рэ ди із хъуащи, ар ехъуліэны гъэщ. Ар мическэ комиссэм хэтхэм зэхъуэкlыныгъэ проценти 127-рэ мэхъу. Абы къегъэлъагъуэ хэлъхьэныр» унафэм теухуа проектым ипкъ иткlэ, хьэрычэт Іуэху мащ Іэмрэ инымрэ зегъэуреспубликэ бюджетым къыхэкlыу сом мелуан жыынымкlэ къэралым ІэмалыфІхэр зэрыщы-

пщІэ министерствэм хухахын зэрыхуейр. нистр Рахаев Борис зытепсэлъыхьа Іуэхугъуи- чётхэр и чэзум ямытауэ е щіэупщіэныгъэхэр тым язщ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм тэмэму ирамыгъэк Іуэк Іауэ зэрыщытынк Іэ хъу-2021 гъэм къэрал программэхэр зэрыща- нур жиlащ Мусуков Алий. гъэзэш амрэ абы къыпэк уахэмрэ теухуар. Министрым зэрыжи амк 1э, 2021 гъэм ди хэгъэ-

Къэрал программэхэм я нэхъыбэм хухах къыдэкІуэу жыпІэмэ, ди хэкуэгъухэр я адэжь щІыналъэм къэгъэІэпхъуэжынымкІэ програм-ЗЭІУЩІЭМ Іуэхугъуэ 11-м щІигъум щыхэп- мэм хухаха ахъшэр зэрымащІэм арэзы укъилъащ. Ди республикэм кадастр Іуэхухэр ще- щІыркъым. Ауэ, абы емылъытауэ, ар ресгъэкІуэкІыным и планым теухуа унафэм и про- публикэм щагъэзащІэ, ирагъэфІэкІуэнуи я му-

- Ди хэгъэгум программэхэр гъэзэщ а

4,1-рэ хъууэ Тегенекли щыlэ щlы кlапэрщ. Мусуков Алий къыхигъэщащ программэхэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм 2022 гъэзэщlэнымкlэ ди lyэхухэр гъэ къэс зэ-Мусуков Алий къыхигъэщащ программэхэр гъэм и япэ мазищым республикэ бюджетыр рефlакlуэр, ар lyэхум нэхъ хуэlэрыхуэ дызэзэрызэрагъэзэхуам теухуа Іуэхур къызэдащтэ- рыхъуам, лэжьыгъэм и пlалъэр къызэрытщlам ну къыхилъхьащ КъБР-м финансхэмкіэ и ми- щыхьэт зэрытехъуэр. Илъэси 4-5 и пэкіэ пронистр Лисун Еленэ. Абы зэрыжиlамкlэ, бюд- граммэхэр процент 60-м щlигъукlэ фlэкlа жетыр зэрагъэзэщам теухуа отчётыр хабээм яхуэмыгъэзащау щытамэ, нобэ ар процент

центи 118-кІэ гъэзэщІа хъуащ. Налогхэмрэ на- тауэ. Ар къызэралъытэр Іуэхугъуэ 20 мэхъури къатащ. Налог хэхъуэм и закъуэ сом меларди къыдэкІуэу жыпІэмэ, хэгъэгум псэукІэр щепсоми хэхъуэ нэхъыбэ къапэкІуащ мы пІа- къахэхъуэри, абыкІэ ди республикэр япэ итхэм ящыщщ. ЦІыхур зэрыпсэу илъэс бжыгъэр ири-Министрым зэрыжиlамкlэ, налогкlэ хэхъуэ гъэхуэхащ коронавирус уз зэрыцlалэр

Республикэ бюджетым щыщу япэ мазищым къыдэмыхъул а Іуэхугъуит І, ауэ абы и щхьэусыику итымрэ зезытахэм я бжыгъэр нэхъыбэ КъБР-м узыншагъэр хъумэнымк ра и министр зэрыхъуар. Уней хьэрычэтыщ ра мин 46,7-р ди 29,4-рэ емынэ уз зэрыціалэм пэщіэтыным па- Іэр, мылъку зиіэм абы зэрыхилъхьэр. Къыдэмыхъуліа іуэхугъуитіымкіэ ирагъэкіуэкіа КъБР-м экономикэ зыужьыныгъэмкіэ и ми- къэпщытэныгъэр мыпэжынкіэ зэрыхъунур, от-

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

Къэбэрдей-шэрджэс литературэбзэр зэтеувэным- институтым и аспирантурэм мыхьэнэшхуэ и ащ щ Іэт Іысхьащ. Кандидат лэлъэпкъ щіэныгъэ лэжьакіуэ жьыгъэр щигъэхьэзырым, ціэрыіуэ, адыгэ бзылъхугъэхэм ящыщу япэу канди- щытащ дунейпсо ціэрыіуагъ дат диссертацэ пхызыгъэ- зиіэ еджагъэшхуэ, профескауэ щыта, иберие-кавказ сор, академик Яковлев Никобээ гупыр джынымкіэ зэ- лай, Ломтатидзе Кетеван фіэкіышхуэ къэзыгъэлъэ- сымэ. 1953 гъэм ирихьэлізу гъуа КІуащ Тамарэ Хьэзрэт КІуащым игъэхьэзыращ ипэи пхъум зэфіиха къэхутэ- кіэ иригъэкіуэкіа къэхутэ-ныгъэ инхэм. Иджырей ныгъэ купщіафіэхэр лъабжьэ адыгэбзэм и орфографиер зыхуищіа и диссертацэр. Ар къыщащтэм щыгъуэ, щіы- ехъуліэныгъэкіэ пхигъэкіри. налъэ къэрал комиссэм и филологие щіэныгъэхэмкіэ пашэу щытари КІуащ Та- кандидат цІэр къыфІащащ.

Аргудан къуажэм 1927 гъэм фар. Ар я зэхүэдэ ехъулІэнынакъыгъэм и 20-м къыща- гъэшхуэт езы бгырыс бзылълъхуащ КІуащыр. Жылэм дэт хугъэми къызыхэкІа адыгэ курыт школым фІы дыдэу лъэпкъмия дежкІи. шеджэ хъыджэбз цІыкІум ар къиухыну хунэсакъым, Хэку хуа щІыналъэм къигъэзэ-

къызэрыхъеям жащ. Къэбэрдей щІэныгъэкъыхэкіыу. Бийр ди щіыналъэм ирахужа нэужь. Тамарэ еджэным пищащ, зэреджэм хуэдэурэ шылэжьащ жылэм щызэхэт хозяйствэм и губгъуэхэм. Курыт школыр Нарткъалэ къыщиуха нэужь, Кіуащыр щІэтІысхьащ Къэбэрдей къэрал пединститутым. Ар ехъуліэныгъэкіэ кърихьэліэри, и щІэныгъэм хигъэхъуэну Москва кіуащ икіи СССР-м ЩІэныгъэхэмкІэ и Академием БзэщІэныгъэхэмкІэ и Тамарэ и щіэныгъэ унафэщіу хуэдэ лэжьыгъэфІхэр къа-

лъытэри, 1967 гъэм КІуащыр ягъэуващ щІэныгъэ-къэхутакІуэ институтым и унафэщіым щіэныгъэмкіэ й къуэ-Адыгэ бзылъхугъэхэм ящыщу Тамарэщ щІэныгъэм и апхуэ-ЛЭСКЭН шІыналъэм хыхьэ дэ лъагапіэм япэу дэкіуеи-

1954 гъэм КІуащым щалъ-

къэхутакіуэ институтым а зэманым и унафэщІу щыта КІэрэф Къамболэт СССР-м ЩІэныгъэхэмкІэ и Академием бзэмрэ литературэмкіэ и къудамэм и академик-секретарь Виноградов Виктор хуигъэхьа лъэју тхылъым ипкъ иткіэ, Тамарэ Налшык къагъэкІуэжат. Ар щІэныгъэ-къэхутакіуэ институтым ирагъэблэгъащ япэщіыкіэ щіэныгъэ лэжьакіуэу, иужькіэ адыгэб-ИригъэкІуэкІ зэмрэ литературэмкіэ абы и къэхутэныгъэхэм егъэджэныкъудамэм и унафэщіу икіи гъэ-гъэсэныгъэ лэжьыгъэри илъэси 10-м щІигъукІэ а Іэна-Тамарэ гъусэ яхуищІащ, 1978 тІэр ирихьэкІащ къызыхуэтыншэу. Лэжьыгъэшхуэ зэфІихащ а илъэсхэм Тамарэ. Ар жыджэру хэтт кавказыбзэхэр джыныр щІыналъэм шыубзыхуным, а унэтІыныгъэмкІэ къэхутэныгъэ хьэлэмэтхэр иригъэкІуэкІырт. Ап-

Зи Іуэху зехьэкіэмкіэ къэралым ціэрыіуэ щыхъуа адыгэ бзылъхугъэм гу къыщылъатащ СССР-м ШІэныгъэхэмкІэ и Академиеми. 1968 гъэм абы и Президиумым къыдигъэкla унафэм илкъ иткlэ, Klyaщ Тамарэ хагъэхьащ Лъэпкъыбзэхэр джынымкІэ къэралпсо

илъэси 10-м нэскіэ, лэжьыгъэфІ куэдым я жэрдэмщіакіуэу, къызэгъэпэщакіуэу. И Іуэху еплъыкІэхэр къигъэлъагъуэу ар къыщыпсалъэрт Академием и нэІэм щІэту екІуэкІ къэралпсо щІэныгъэ зэхыхьэхэм, иберие-кавказ бзэ гупыр джыным, лъэпкъ ціыкіухэм я анэдэлъхубзэхэм зегъэужьыным еджагъэшхуэхэм гу лъаригъатэу.

гъэм КъБКъУ-м ирагъэблэгъа нэужь. Ар илъэс куэдкІэ щылэжьащ университетым и тхыдэ-филологие къудамэм адыгэбзэмрэ литературэмкіэ и кафедрэм, япэщІыкІэ егъэджакіуэ нэхъыжьу, иужькіэ доценту. Адыгэбзэм и фонетикэмрэ лексикэмрэ ятеухуауэ КІуащыр къызэджэу щыта лекцэхэр купщафіэт, хьэлэмэтт. Ахэр ноби ящІэж Тамарэ абы щыгъуэ иригъэджауэ щыта студентхэм ящыщ куэдым. Къэхутэныгъэ лэжьыгъэм щ алэгъуалэр хэшэным гулъытэ хэха хуищІырт егъэджакіуэ ІэкіуэлъакІуэм. Ар я щІэныгъэ унафэщіт, унэтіакіуэт диплом лэжьыгъэ зыгъэзащІэхэм, курсхэм я кураторт, апхуэдэуи дапщэщи жыджэру хэтт ка-

советым. Абы Тамарэ хэтащ федрэм, факультетым, университетым щекІуэкІ Іуэхугъуэ зэмылІэужьыгъэхэм.

Анэдэлъхубзэм жьыным гулъытэшхуэ хуищащ Тамарэ. А унэтІыныгъэмкіэ иригъэкіуэкіа къэхутэныгъэ купщІафІэхэр зэрыт тхылъхэр мымащІэу къыдэкІащ а лъэхъэнэм. Абыхэм ноби пщіэшхуэ щаіэщ щіэныгъэ дунейм.

Жэуаплыныгъэ щĺэныгъэапхуэдэ лъэпкъпсо Іуэхухэм къадэкІуэу, Тамарэ игъэзащІэрт жылагъуэ къалэнхэри. Республикэм щекІуэкІ жылагъуэ-политикэ гъащІэм жыджэрухэтацІыхуакъылыфІэр мызэ-мытІэу хахащ Налшык къалэ советым, КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм я депутату. Ар хэтащ а хабзэубзыху ІэнатІэм Егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и комитетым, щытащ КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Тхьэмадэм и

къуэдзэу. ЗэфІиха апхуэдэ лэжьыгъэ хьэлэлым папщіэ Кіуащ Тамарэ зыбжанэрэ къыхуагъэфэщащ къэрал дамыгъэхэр. щыхь, фыщіэ тхылъхэр Абыхэм ящыщщ КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм къыбгъэдэкі щіыхь тхылъхэр «ГуашІэдэкІ хьэлэлым папщІэ», «Лэжьыгъэм и ветеран» медалхэр

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Къэрал куэдым

Мы махуэхэм дунейм и щіыпіэ куэдым щаіэт Славян яІэным, я бзэмрэ щэнхабзэмрэ нэхъри зрагъэужьыным

СЛАВЯН тхыбээмрэ щэнхабээмрэ я махуэр ар къыщежьа Болгарием ноби лъагэу щагэт, гуфгэгъуэ нэхъыщхьэхэм ящыщу къалъытэу. А къэралым сакъыу щахъумэ узэщ ак Іуэ цІэрыІуэхэу, зэшхэу Кириллрэ Мефодийрэ я фэеплъыр. Ахэращ глагол лъабжьэм тет алыфбейр, славяныбзэм лъабжьэ

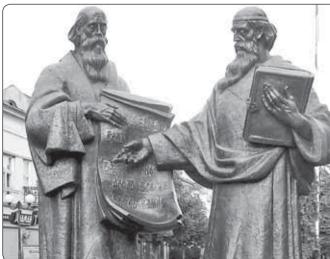
Махуэшхуэр мы зэманми щагъэлъапІэ къэрал куэдым Урысей Федерацэри яхэту. Ди къэралым хыхьэ щІыналъэхэм нобэ щаублэ Славян тхыбзэмрэ щэнхабзэмрэ я махуэр гъэлъэпІэным ехьэлІа тхьэмахуэ лэжьыгъэ. Зэхыхьэ зэмылІэужьыгъуэхэр, зэхуэзэ хьэлэмэтхэр, гъэлъэгъуэныгъэ купщаф Іэхэр щок Іуэк І ди республикэми. КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ, Лъэпкъ Іуэхухэмрэ жылагъуэ проектхэмкіэ я министерствэхэм я нэіэм щіэту Къэрал лъэпкъ библиотекэм щыІэ зэхуэсым щытепсэлъыхьынущ махуэшхуэм и тхыдэм, абы и зыужьыныгъэм хэлъ Іуэхугъуэ

Апхуэдэу зэхыхьэхэр щекіуэкіынущ Прималкинскэ, Ды гулыбгъуей къуажэхэм, Май къалэм щэнхабзэмкІэ я унэхэм, Прохладнэ къалэм и зыгъэпсэхуп в паркым, Тэрч къалэм сабийхэр гъуазджэм щыхуагъасэу дэт еджапІэм, Красноармейское жылэм щылажьэ сабий гъэсапіэм, нэгъуэщі щІыпІэхэми. Ахэр нэхъыбэу зытеухуауэ щыт Іуэхугъуэхэр я пэжщ», «Узыншэу, Азбукэ», нэгъуэщІхэри.

хьэлэмэтхэри, джэгукіэ купщіафіэхэри, усэ зэпеуэхэри,

Зреужь, ирефіакіуэ, хъума ирырехъу сыт хуэдэ лъэпкъми и анэдэлъхубзэр.

ТАМБИЙ Линэ.

щагъэлъапІэ

тхыбзэмрэ щэнхабзэмрэ я махуэр. Тхыдэджхэм къызэралъытэмкіэ, абы и лъабжьэр ягъэтіылъауэ щытащ 863 гъэм. Зейхэм я зыузэщІыныгъэм хуэлажьэ а махуэшхуэм и къалэн нэхъыщхьэт а лъэпкъхэм щхьэхуитыныгъэ ар лъабжьэ быдэ, шэсыпІэ яхуэщІыныр.

хуэхъуауэ шытар, зэхэзылъхьар.

хьэлэмэтхэм.

фІэщыгъэхэм къаІуатэ: «ЛІэщІыгъуэхэм къапхыкІа алыфбей», «Псалъэм и къарур», «АБВГДейка», «Бзэм и къабзагъэм дрителъхьэщ», «Анэдэлъхубзэм и фІыгъуэхэр», «Урысейр зэкъуэзыгъэувэ бзэр», «Тхылъхэр ди ныбжьэгъу Бзэм и махуэшхуэм иращ эк ыну дауэдап шэхэм яшышш

гуфІэгъуэ концерт зэмылІэужьыгъуэхэри, флешмоб гъэлъэгъуэныгъэхэри.

Дунейм щыхъыбархэр

Гектар мелуаным нэблагъэкІэ нэхъыбэ

Мы гъэм губгъуэ лэжьыгъэхэм нэхъ пасэу яужь щихьауэ еужьэрэкІыў щрагъэкіуэкі ди къэралым. Сэныр ипщэ щІыналъэхэм и кІэм щынагъэблэгъащ.

Къэралым Мэкъумэш ІуэхухэмкІэ и министерствэм къызэритамкІэ, бжьыхьэсэри гъатхасэри зэхэту гъавэм гектар мелуан 81-рэ хухахащ мы гъэм. Ар илъэс кІуам елъытауэ гектар мелуаным нэблагъэкІэ нэхъыбэщ. Жылэри щІыгъэпшэрхэри нэхъ пасэу къащэхуауэ яІэщ, техникэкІи, гъэсыныпхъэкІи ирикъуу къызэгъэпэщащ мэкъумэшыщІэхэр икІи лэжьыгъэр щызэблэу къэхъуркъым.

Нэхъ къэзыгъэгузэвэнкіэ хъуну къалъытэр хамэ къэралхэм къыщащэхуу щыта жылэхэрати, абыи хэкІыпІэ къыхуагъуэтащ – жылапхъэхэм я нэхъыбапІэр ди къэралым ща-Къапщтэмэ, гъэхьэзырыж.

бжьыхьэм хаса гуэдзыр зэрыщыту ди деж къыщагъэкІыжащ. КІэртІофуи лІэужьыгъуэ 19 щІзуэ къагъэхъуащ. Зыхуеину хадэхэкІ жылэхэрщ нэхъ къемэщІэкІынури, ахэр сату зэгуры уэныъэхэр зращіыліа къэралхэм къыхурагъэшэнущ.

Индиер къахуэгъэдэГуакъым

Ди къэралым сатууэ къыдищіым хигъэхъуэну и мурадщ Индием икІи нэхъапэм ди деж къригъашэу щытахэм къыщ игъунущ доллар мелардиті и уасэ.

Къэралым и премьер-министр Моди Нарендэ зэрыжиlамкlэ, зыхагъэхъуэну лlэужьыгъуэхэм хохьэ хущхъуэхэкІхэр, пластмассэм къыхэщІыкІа хьэпшыпхэр, унагъуэм къыщагъэсэбэп мэхэр, прунжыр, шейр, кофер, гъэшхэкІхэр, нэгъуэщІхэри. Абыхэм пэкіуэр сомрэ рупийкІэ зэІэпахыну я му-

радщ. США-м и президент Байден Джо Урысейм теухуа и Іуэху еплъыкІэхэм хэплъэжыну икІи абы и деж гъэсыныпхъэхэр

къыщимыщэхуну ирита чэнджэщым едэ-Іуакъым Моди. Урысейм сатукІэ пыщІауэ зэрыщытым я къэралым и фейдэ зэрыхэлъыр, абы адэкІи зэрызрагъэубгъунур къыхигъэщащ а хэкум нэгъуэщІ къэрал ІуэхухэмкІэ и министр Джайшанкар Субраманиям.

Накъыгъэм и 24, гъубж

♦Славян тхыбзэмрэ щэнхабзэмрэ я махуэщ. ЎФ-м и мызакъуэу, ар щагъэлъапіэ славян лъэпкъхэр щыпсэу къэралхэми.

♦ Іуэхущіапіэм и лэжьакіуэхэр къыхэхыныр, ахэр ІэнатІэ гъэувыныр зи къалэным

◆Паркхэм я европэпсо ма-◆ 1918 гъэм къалъхуащ Совет Союзым и ЛІыхъужь Иуан

Хьэсэн. ◆ 1940 гъэм къалъхуащ шэрджэс усакіуэ, тхакіўэ А**нзор** Мухьэмэд.

Дунейм и щытыкІэнур pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкІэ, Налшык уфауэ піалъэ-піа-

Индием лъэкІэрэ уэшх къыщешхынущ. Хуабэр махуэм градус 11 - 12, жэщым градуси 8 - 9 щы-

Накъыгъэм и 25, бэрэжьей

нейпсо махуэщ **♦УФ-м** щагъэлъапІэ Филологым и махуэр

♦Иордание Хьэшимит Пащтыхьыгъуэм и лъэпкъ махуэшхуэщ – и щхьэхуитыны**гъэм и махуэщ**. 1946 гъэм къэралыр къыщІэкІащ Инджылызым и унафэм.

цэмкІэ къэрал чэнджэщэгъу, жылагъуэ лэжьакіуэ Ансокъуэ Мухьэрбий. **♦ 1923 гъэм** къалъхуащ Социалист Лэжьыгъэм и ЛІы-

рым щІыхь зиІэ и егъэджакІуэ

Къамбий Мухьэб.

◆ 1922 гъэм къалъхуащ юсти-

◆ 1950 гъэм къалъхуащ парт, ♦ЯфІэкІуэда сабийхэм я дукъэрал лэжьакіуэ, республикэм и Парламентым и УнафэщІым и къуэдзэу, КъБР-м и Къэрал чэнджэщэгъуу щыта, УФ-м щіыхь зиіэ и ухуакіуэ Бозий Натбий. ◆ 1952 гъэм къалъхуащ техникэ

щІэныгъэхэм я доктор, профессор, Урысейм транспортымкІэ и академием и действительнэ член **ЗекІуэрей Аслъэн**. Дунейм и щытыкІэнур

♦ 1932 гъэм къалъхуащ Къэ-

рэшей-Шэрджэсым и цІыхубэ

◆ 1940 гъэм къалъхуащ тха-

кІуэ, журналист, КъБР-м щэн-

хабзэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьа-

кіуэ Тхьэмокъуэ Барэсбий.

усакіуэ Тут Михаил.

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкІэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ, пІалъэ-пlалъэкlэрэ уэшх къыхъужь, Къэбэрдей-Балъкъэ- щешхынущ. Хуабэр махуэм градус 13 – 14, жэщым градуси 9 - 10 щыхъунущ.

Зыгъэхьэзырар ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

ФІы зыхуэпщІэм иумыхъуэныж.

Дыщыпсэу щІыгум и теплъэм зехъуэж

ЩІы Хъурейр зи хэщІапІэ псэущхьэ- ЩІы Хъурейм тебзэхыкІыжыным дыхэм, къэкіыгъэхэм гулъытэ хэіэтыкіа хуэщІыным теухуауэ ООН-м хигъэунэхукіа махуэр 2001 гъэм къыщыщіэдзауэ зы илъэс къэмынэу накъыгъэм и 21 - 22хэм дүней псом щагъэлъапіэ.

ЛЪЭПКЪХЭМ ижь-ижьыж лъандэрэ къадекіуэкі іуэрыіуатэм хуэфащэ увыпіэ щызыубыд, усакіуэхэми гупсысакіуэхэми псалъэ дахэ куэд зыхуауса, зыхужаlа, цыху гъащіэм дежкіэ мыхьэнэ ин дыдэ зиІэ щІыуэпсым иужьрей илъэси 100-м къриубыдэу къылъыс тхьэмыщкІагъэр къыпхуэмы Іуэтэн хуэдизщ.

Мы зэманым хэт и дежкии щэхукъым ЩІы Хъурейм и щІыпІэ куэдым щІыуэпсым и хъугъуэфІыгъуэхэр щысхьыншэў зэрыщагъэкіуэщіыр, мэзхэр зэрыщраупщіыкіыр, алъандэрэ ціыхуіэ зылъэмыіэса щІыпІэ дэгухэм ухуэныгъэщІэхэр зэрыщекІуэкІыр, а Іуэхугъуэхэм я зэранкІэ, дыщыпсэу щІыгум и теплъэм къыпхуэмыцІыхужын хуэдизу зэрызихъуэжыр.

ЩІэныгъэліхэм къызэралъытэмкіэ, ди планетэм къэкІыгъэрэ псэущхьэу куэд текІуэдыкІыж щІэхъуам и щхьэусыгъуэщ цІыхухэм я псэукіэм зыщрагъэужькіэ, къэзыухъуреихь дунейр зэрызэхауф аемрэ щысхьрабгъу лъэпкъ зэрыхуамы і эмрэ.

Махуэр зэхьэл ар

Іуэхур къезыхьэжьахэм зэрыжаІэмкІэ, ар хуэгъэзащ я нэхъ цыку дыдэхэм деж къыщегъэжьауэ я нэхъ ин дыдэхэм я деж щиухыжу, псэ зыlут псоми гъащlэ яlэну зэрахуэфащэм иджыри зэ дегупсысыным.

Мы махуэр щІыхагъэунэхукіар цІыхухэм щІыуэпсым етх лейр къыдгурыІуэжын, щІыгум щызекІуэ псэущхьэхэр, къуалэбзумрэ гъудэ-бадзэмрэ я зэмыл эужьыгъуагъым лей едмыхын, дыкъэзыухъуреихь дунейм дыдекіуэкіын папщіэ, лэжьыпхъэхэр тщіэн щхьэкіэщ.

Къыхэгъэщыпхъэщ, цІыхуІэ зылъэмыІэса щІы кіапэхэр ди планетэм кіуэ пэтми нэхъ мащІэ зэрыщыхъури. Илъэси 100 -150-рэ хуэдизкіэ дызэіэбэкіыжмэ, къабзагъэ и лъэныкъуэкІэ зэхуэдгъадэ хъуну щыта щІы Іыхьэхэр («эко-системэхэр») ЩІы Хъурейр зэрыщыту къэтщтэнщи, дэнэ лъэныкъуэкІи щызэхуэдэт.

Иджы, эколог ціэрыіуэхэм зэрыжаіэмкіэ, планетэр зыхуэкіуа щытыкіэм Іэмал гуэр икіэшіыпіэкіэ къыхуамыгупсысмэ, зэман гъунэгъум къриубыдэу щыхьэт дытехъуэнущ, къэкІыгъэрэ псэущхьэу къэнахэм ящыщу лІэужьыгъуэ мин 11-м нэблагъэ иджыри дунейм зэрытекІуэдыкіыжынум. Хэти къыгурыіуапхъэщ псэущхьэрэ къуалэбзууэ, гъудэ-бадзэрэ хьэпщхупщу апхуэдиз лъэпкъыгъуэ зэуэ

къэзыухъуреихь дунейм къыхуихьынкІэ хъуну шынагъуэр зыхуэдизыр.

Дауи, игъащіэ лъандэрэ къызэрекіуэкіыу, псэушхьэхэм, къэкіыгъэхэм ящыщу мы дунейм лізужьыгъуз гузрхэри тобзэхыкІыж, нэгъуэщІхэри къытохьэ. А ІуэхугъуитІыр зэрызэкІэлъыкІуапхъэу щымыту, щІым къыщыунэху лъэпкъыгъуэхэм нэхърэ текіыжыр нэхъыбэмэ, Къэщіыгъэм дэщіэращіэ гъащіэм лей етхыу аращи, фІым дызэрыхуимышэнуми шэч хэлъкъым.

Биологие зэмылІэужьыгъуагъым йогуауэ экосистемэхэр зэрызэкъуачыр, а щыпІэм къыщымыкІахэм, щымыпсэуахэм лъэныкъуэкІэ къраша «хэхэсхэр» зэрыхаутІыпщхьэр, къэзыухъуреихь Іэгъуэблагъэм цІыхухэм щысхь лъэпкъ зэрыхуамыІэр, иужьрей зэманым щІыуэпсым (климатым) зэхъуэкІыныгъэшхуэхэр къызэрыщыхъур, дунейм цІыхуу тетым я бжыгъэм увыГэгъуэ имыГэу зэрыхэхъуэр, щГыуэпсым и хъугъуэфІыгъуэхэр губзыгъагъэ хэлъу зэрызэрамыгъэзахуэр, нэгъуэщІхэри. Псалъэм папщІэ, ООН-м иригъэкІуэкІа къэхутэныгъэхэм къызэрагъэлъэгъуамкІэ, ЩІы Хъурейм и экологие зэрыубыдыкІэхэм (системэхэм) я процент 60-р акъылыншагъэ дыдэ хэлъущ къызэрагъэсэбэпыр.

Мэзхэр зэрыраупщІыкІым, абыхэм мафІэсхэр къызэрыщыхъум, алъандэрэ ціыхуіэ зылъэмыіэсауэ щыта щіыпіэхэм ухуэныгъэщІэхэр зэрыщрагъэкІуэкІым щІыгум и теплъэм къыпхуэмыцІыхужын хуэдизу зрегъэхъуэж. УхуакІуэхэм гъуэгущІэхэмрэ электростанцхэмрэ щаухуэ щІыпіэхэм щраупщіыкі жыгхэм я піэкіэ а Іэгъуэблагъэм нэгъуэщІ щхъуантІагъэхэр шыхасэжыркъыми, утыку къина псэушхьэхэмрэ къэкІыгъэхэмрэ йокІуэдыкІ.

ЩІыуэпсыр хъумэнымкІэ дунейпсо зэгухьэныгъэм и къалэн нэхъыщхьэхэм ящыщщ дыкъэзыухъуреихь дунейм къыщхьэщыжыным хуэгъэза унэтІыныгъэщІэхэр къэхутэныр, а лъэныкъуэмкІэ къэралхэм зэдрагъэкІуэкІыпхъэ Іуэхугъуэхэр убзыхуныр, нэгъуэщІхэри.

ЩІыуэпсым хуэсакъын зэрыхуейм цІыхухэр къыхуезыджэ Іэмалхэм ящыщу иужьрей лъэхъэнэм къэунэхуащ «экологие туризм», «мэкъумэш экологие», «псыр хъумэным хуэгъэза экологие щэнхабзэ» жыхуаІэхэр.

Зи теплъэр зэрыщытауэ къэна, цІыхуІэ зылъэмыІэса щІыуэпсыр хъумэныр щІэныгъэліхэм щіагъэнэхъапэр ар зи хэщіапіэ псэущхьэхэмрэ къэкіыгъэхэмрэ езырезыру заужьыну къару зэра эрш.

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэмрэ КъБР-м и Парламентым и Аппаратым и лэжьакlуэхэмрэ КъБР-м и Совет Нэхъыщхьэм и XII зэхүэсыгъуэм, КъБР-м и Парламентым ЛІыкІуэхэмкІэ и Советым и І зэхуэсыгъуэм я депутату щыта Ахъуэхъу Марат Хьэжмусэ и къуэм и Іыхьылхэмрэ благъэхэмрэ яхуогузавэ ар дунейм зэрехыжам къыхэкіыу.

Дифі догъэлъапіэ

Щапхъэ

Cueawaule -Ch Kpexpanla

НапэкІуэцІыр зыгъэхьэзырар ЖЫЛАСЭ Маритэщ.

Фи мурадыфіхэр къывэхъуліэну!

джынэм и махуэшхуэр. Хабзэ зэрыхъуащи, а махуэм дэнэкіи щоіу а уэзджынэ жьгъырум и макъ лъэщыр, ныбжьыщІэхэр, абыхэм я гъэсакіуэхэр, егъэджакіуэхэр эдынэса лъагапіэхэм щыхьэт техъуэу, адэкіэ къапэщылъ къалэнхэр екіуу зэрызэф ахыным къыхуриджэу.

ЩІЭУЭ къежьа уз зэрыціалэ лізужьыгъузу «коронавирус» фіэщыгъэр зиіэм и зэранкіэ илъэс блэкlахэм зэхъуэкlыныгъэхэр иlэу екіуэкіащ гуфіэгъуэр. А узыфэ хьэлъэр иджыри зэрымыкІуэдыпам къыхэкІыу, иужьрей уэзджынэм и махуэр мы гъэм къызэрызэгъэпэщыпхъэм теухуа унафэу КъБР-м Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министерствэм къыдигъэкіам къыщыгъэлъэгъуащ гуфІэгъуэхэр щекІуэкІкІэ, «Роспотребнадзор»-м къигъэув санитарэпидемиологие хабзэхэм я мардэхэр зыщамыгъэгъупщэу дэнэкІи щагъэзэщІэн хуейуэ.

Апхуэдэ щытыкІэм емылъытауэ, школакІуэ ныбжьым ит дэтхэнэми жыджэру зыхуигъэхьэзыращ махуэшхуэм, абы хуэпlащізу. Абыхэм ящыщ дэтхэнэ зым и дежкІи мыхьэнэ ин иІэщ а махуэшхуэм. Ар я щІэщыгъуэщ 1-нэ классыр къэзыухауэ еджэным и адрей дэкІуеипІэхэм хуэпабгъэ цІыкІухэми, абы поплъэ зи чэзу гъэ еджэгъуэр къезыхьэліауэ, зы нэкІэ Іэбауэ гъэмахуэм техьэхэри. Къахуеуэну уэзджынэм и мыхьэнэр хэхауэ гурэ псэкіэ зыхэзыщіэхэм ящыщщ курыт школыр мы гъэм къэзыух щІалэгъуалэр. Абыхэм я дежкіэ а зу макъ жыгы рур сабииг туэмрэ балигъ гъащ Тэмрэ яку дэлъ лъэмыж хъыринэщ, гъащІэ Іыхьэ зэмылІэужьыгъуэхэм я гъунапкъэ зэпылъыпІэщ.

Апхуэдэ гуфІэгъуэ зэхыхьэхэр накъыгъэм и 25-м щекІуэкІынущ ди республикэм курыт щІэныгъэ щІэблэм щрагъэгъуэт и ІуэхущІапіэ 270-м щіигъум. Абыхэм екіуаліэ ныбжьыщІэ мини 115-м щІигъуми, щылажьэ ІэщІагъэлІ мин 12-м нэсми (абыхэм ящыщу мини 7,5-м щІигъур егъэджакіуэщ), еджакіуэхэм я адэ-анэхэми яхуэгъэзащ иужьрей уэзджынэм и зу макъыр: щхьэж къыпэщылъ къа-

Накъыгъэм и 25-м ди къэралым и курыт лэныр къызыхуэтыншэу зэфlэгъэкlыным еджапіэ псоми щагъэлъапіэ иужьрей уэз- къыхуреджэ. Абыхэм я нэхъыщхьэхэм ящыщщ курыт школыр къэзыуххэм ятыну къапэщылъ къэрал экзаменхэр. Мыгъэрей къызэрыщІагъэкІ къэпщытэныгъэхэм хэтынущ цІыху мини ІЗ-м щІигъу. Къэрал экзамен нэхъыщхьэр ятынущ 9-нэ классыр къызыух ныбжьыщІэ 8554-м. Зыуэ щыт къэрал экзаменым хэтынущ курыт школыр къэзыух ныбжьыщіэ 4582-рэ. Дэтхэнэри хущіокъу ахэр ехъулІэныгъэкІэ итыну, хуопабгъэ и хъуэпсапіэхэм ялъэіэсыну, гугъапіэщіэхэр зригъэхъулІэну. Шэч къытетхьэркъым абыхэм ящыщ дэтхэнэри къапэщылъ къэпщытэныгъэхэм зэрапэлъэщынум. Дэтхэнэми наlуэ къищlынущ илъэс II зи кІыхьагъ школ гъуэгуанэр сыт хуэдэу къикІуами, а зэманыр дауэ къигъэсэбэпами.

Иужьрей уэзджынэм балигъ гъащ эм хишэ ныбжышЦэхэм яхуэгъэза хъуэхъу дахэхэр абыхэм щагъэlунущ нобэрей гуфlэгъуэ зэхыхьэхэм зыкърезыхьэлІа дэтхэнэми. Апхуэдэхэщ КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ я ліыкіуэхэр, къалэ, къуажэ администрацэхэм я ІэщІагъэлІхэр, егъэджакіуэхэр, адэ-анэхэр. Іуэхум ехьэліа гуфіэгъуэ зэхуэсхэм апхуэдэу кърагъэблэгъащ зауэмрэ лэжьыгъэмрэ я ветеранхэр, жылагъуэм пщІэ щызиІэ нэхъыжьыфІхэр. Ахэр псори щызэхуэсынущ махуэщІым хуэхьэзыр хъуакіэ, макъамэ дахэхэр къыщыіуну школ пщіантіэ хуитхэм.

Дэри захудогъазэ къэкІуэнур зей щІалэгъуалэм икІи дохъуэхъу иужьрей уэзджынэр угъурлы яхуэхъуну, лъэпощхьэпохэр щымымащіэ дунейм я увыпіэ щагъуэтыну, гупсысэ Іущхэр зи лъабжьэ Іуэху екіу куэд зэфіахыфыну, насып мыкіуэщікіэ, ехъуліэныгъэкіэ гъэнщіа гъащіэ ирахьэкіыну.

Гъуэгу махуэ, лъагапіэщіэхэр зи плъапіэ, къэралым и къэкlуэнур зэлъыта зи щlалэгъуэхэ! ГъащІэм хувиІэ мурадыфІ псори Тхьэм къыфхузэпищэ!

> ЖЫЛАСЭ Маритэ, «Адыгэ псалъэ» газетым егъэджэныгъэмрэ щ/эныгъэмк/э и ↓ шыгъуазэ хуащ/у, «Дыгъа- Вася, къудамэм и унафэщ/. ф/з къалэ» творчествэмк/э сымэ.

Накъыгъэ мазэр къулейщ къэралпсо мыхьэнэ зиlэ Іуэхугъуэхэмкіэ. Гъатхэмрэ Лэжьыгъэмрэ я махуэшхуэр тіэта къудейуэ, къэсащ икіи дгъэлъэпіащ Текіуэныгъэ Иныр. Махуипщі нэхъ дэмыкіыу ди къэралым и щіыналъэ куэдым щаіэтащ къыкіэлъыкіуэ іуэхугъуэр: Пионерхэм я зэгухьэныгъэр къызэрыунэхурэ илъэси 100 зэрырикъуар. Абы теухуа гуфІэгъуэ дауэдапщэхэр зыхэт мазэ лэжьыгъэ щекіуэкіащ ди республикэм. Абыхэм яшышш «ДыгъафІэ къалэм» къышызэрагъэпэщауэ щыта «Пионер ліыхъужьхэр» зэхыхьэр.

щІэ лъапІэхэм ящыщт «Уры- натива» ныбжьыщІэ гупым сейм и гугъапіэ» бзылъху- ягъэхьэзыра зэіущіэр хьэгъэхэм я къэралпсо зэгухьэныгъэм ди шІыналъэм щиІэ къудамэм и пашэ Черновэ Алёнэ, «ДыгъафІэ къалэм» ныбжьыщІэхэм щІэныгъэ гуэдзэн егъэгъуэтынымкІэ и къудамэм и унафэщІым абы кърихьэлІахэр щыгъуи къалэнхэр зыгъэзащІэ Айбазовэ Тамарэ, абы и къуэдзэ Безрокъуэ Еленэ сымэ.

СССР-м 1980 гъэм ипэкІэ къыщалъхуа дэтхэнэ сабийри гу къуэпскіэ пыщіауэ щытащ Пионерхэм я зэгухьэныгъэм. Сэри сыщытащ пионеру, а зэгухьэныгъэм и лэжьыгъэм нэхъ жыджэру хэтахэми сащыщащ. Галстук плъыжьыр хуарзэу зи пщэм дэлъ сабийхэр слъэгъуа нэужь, сигу къокІыж а лъэхъэнэ дахэр, а Іуэхугъуэм ди гъащІэм увыпІэшхуэ щиубыду щыщыта пионер илъэсхэр. Пионеру абы щыгъуэ щытахэм ящыщ дэтхэнэри щыгъуазэт пионер лІыхъужьхэм я цІэхэм, сурэткІи яцІыхурт. А псори нэхъыжьхэм ди нэгу къыщ агъэхьэжу, Іуэхум хэзымыщІыкІхэри

ЗЭІУЩІЭМ кърихьэлІа хьэ- сабий академием и «Альтерлэмэтт, күпщlафіэт. «Алькъызэрагъэпэща Іуэхугъуэм азэ хуащІащ СССР-м и Пионерхэм я зэгухьэныгъэм и къекІуэкІыкІам, цІэрыІуэу щыта «Зарница» джэгу-зэпеуэр къызэрежьауэ щытам, зи цІэр къэрал тхыдэм къыхэна пионер хахуэхэм, «Совет Союзым и ЛІыхъужь» ціэр зыфіащахэм я гъа-

> щІэм. НыбжьыщІэхэр чэзууэ тепсэлъыхьащ а пионер хахуэхэм яхэлъа хьэл-щэнхэм, дуней еплъыкІзу ябгъэдэлъам, къэралыр щытыкІэ гугъум щихуа 1941 - 1945 гъэ-Портновэ Зинэ, Дубинин Во-Бондаровская Ютэ зэрыщытар. А ныбжьыщІэхэм

ящыщ дэтхэнэми лІыгъэшхуэ зэрихьаш а мафlae илъэсхэм. Аращ абыхэм я цІэхэр лъэпкъ тхыдэм къыщІыхэнари.

ЛъэхъэнэкІэрэ и гугъу ящІыжу къекіуэкіащ Бэракъ Плъыжь орденыр зыхуагъэфэщауэ щыта Дубининым зэрихьа лІыгъэр. Фашистхэм лагъымкІэ къагъэтІылъыхьа щІыунэм и псэр щитащ абы, советыдзэм сэбэп зэрыхуэхъун Іуэху зэфІигъэкІыу. Апхуэдэу хахуэт Хэку зауэ орденым и нагъыщэхэр зыхуагъэфэщауэ щыта Комлевэри Бондаровскэри. Ютэ и цІэр зэрехьэ Петергоф и уэрамхэм ящыщ зым, ар фІащащ теплоход иным. Къыхэдгъэщынщи, Хэку зауэшхуэм и зэманым леишхуэ зытехьауэ, зэхакъутауэ щыта а къалэр, Санкт-Петербург щыІэ адрей фэеплъхэм ящІыгъуу, ЮНЕСКОм и дунейпсо фэеплъ щІэинхэм хигъэхьащ.

Удихьэхыу, гъэщІэгъуэну къызэрагъэпэщащ Пионерым и махуэм ирырагъэхьэліа зэіущіэр. Махуэшхуэм кърихьэлІа хьэщІэхэр жыджэру хэтащ абыхэм папщІэ къызэрагъэпэща викторинэ хьэлэмэтым. Ар пионер зэтернатива»-м и унафэщІ, гухьэныгъэм и тхыдэм теухуакадемием и художественнэ ат. Апхуэдэу зэlущlэм кърикъудамэм и пашэ Жэмбэч хьэліахэм папщіэ ирагъэда Маритэ и нэІэм щІэту галстук плъыжьхэр псоми я пщэм дапхащ, пионер накъырэр джэуэ, Іэгуауэм шІэту.

Зэіущіэм щагъэлъэпіащ «Классикэ псэу» урысейпсо ныбжьыщІэ творческэ зэпеуэм и республикэ Іыхьэм щытекІуа Ныбэжь Малик. Ялтэ шыІэ «Артек» дунейпсо ныбжьыщІэ центрым къыщызэрагъэпэщ иужьрей зэпеуэм кІуэну зыхуагъэфэща щІалэщіэм абдеж щратащ щіы налъэ Іыхьэм зэрыщытекІуам щыхьэт техъуэ тхылъыр.

Махуэшхуэ дауэдапшэм и кІ эухыу пионерхэм къызэхуэсахэм къыхуахьащ щІыбым хэм абыхэм къакъуэкlауэ щызэщlагъэста мафlэм и щыта ліыгъэм. Апхуэдэ шко- дэпымкіэ ягъэжьа кіэртіоф лакіуэхэт зи гъащіэр къэра- хъурейхэр. Ар зыіухуа нэлым и хуитыныгъэм щІэзыта хъыжьхэм, дауи, ящІэж, а пионерхэу Казей Марат, Го- пионер мафіэр Щіы хъуликов Лёня, Котик Валя, рейм и Іыхьитхум щыпсэу сабийхэм яку дэлъа зэныблодя, Комлевэ Галя, Коробко жьэгъугъэ быдэм и нэщэнэу

ТАМБИЙ Линэ.

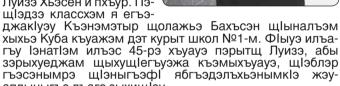

Сабийхэм я лъагъуэхэш

илъэсым сабийм еукъуэдий щіэныгъэм адэкіэ зэрыхуэкІуэну гъуэгур, егъэтіылъ еджэныгъэм, гъащіэм, дунейм я зэхэлъыкіэм епха и гупсысэхэм я лъабжьэр. Ар ныбжьыщІэм къызэрехъулІэм елъытащ адэкІэ иІэну текІуэныгъэхэм, здынэсыфыну лъага-піэхэм ящыщ куэд. Адыгэ псалъэжьми аращ щІыжиІэр: «Лъабжьэр быдэмэ, щхьэкІэр лъэщщ».

Школым шыкІуа япэ

ПЭЩІЭДЗЭ классхэм шІэс сабийхэр егъэджэным зи гъащІэр тезыухуахэм ящыщщ Къэнэмэ́т Луизэ Хьэсен и пхъур. Пэщіэдзэ классхэм я егъэ-

аплыныгъэ лъагэ зыхищlэу. Курыт школ нэужьым Луизэ щlэтlысхьащ Налшык дэт педагогикэ училищэм (иджы КъБКъУ-м и колледжым) икіи 1976 гъэм ар фіы дыдэу къиухащ егъэджакіуэ іэщіа-

Абы лъандэрэ сабий куэдым пэщіэдзэ школыр къари-гъэухащ Луизэ, ауэ ноби и лэжьыгъэм тезашэркъым, абы гукъыдэж хуиІэу, егъэджэныгъэм къыхыхьэ ІэмалыщІэхэр къигъэсэбэпу щІэблэм яхэтщ. Къэнэмэтым сабийхэм пэщ эдзэ щ эныгъэ ярит къудейкъым, ат э ахэр егъасэ, я къзухьым, дуней еплъыкІзм зрегъзужь, пэжыгъэм, дахагъэм хуеущий. Луизэ и дерсхэм щызэхэухуэнащ егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэр зэрызэпкърылъ унэтІыныгъэ псори. Зи ІэщІагъэм хуэІэижь егъэджакІуэм и Іуэху зехьэкіэр щапхъэ яхуохъу къыдэлажьэхэм, абы къыхуэарэзыщ школ унафэщІхэри.

Егъэджакіуэфіщ, зыпэрыт Іэнатіэм хуэіэзэ лэжьакІуэщ Къэнэмэт Луизэ. Сэ сызэрыщыгъуазэмкІэ, абы и гъэсэнхэр сыт щыгъуи жыджэру хэтщ школым, районым щекІуэкІ олимпиадэхэм, зэпеуэхэм. Къэнэмэтыр щапхъэ яхуохъу егъэджэныгъэ ІэнатІэм пэрыувагъащІэ лэжьакіуэ ныбжьыщіэхэми, - жеіэ КъБР-м Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министерствэм ЕгъэджакІуэхэм я щІэныгъэм щыхагъахъуэ и центрым къэбэрдей-шэрджэсыбзэм зегъэужьынымкіэ и Іэнатіэм и унафэщі Щоджэн Іэминат. - Адыгэбзэр щіэблэм тэмэму егъэджынымкіи фіьщіэ ин зыбгъэдэлъ лэжьакіуэ Іэкіуэлъакіуэр ныбжьыщіэхэм ядогуашэ и зэфіэкіхэмкіэ, езыр зыщыгъуазэу егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэ лэжьыгъэм хэлъ щэхүхэмкІэ. Абы мыхьэнэшхүэ иіэщ Іуэхур адэкіэ кіуэтэнымкіэ, лэжьыгъэфіым и мардэхэм нэхъри зегъзубгъунымкіэ.

И Іуэху зехьэкіэм лъабжьэ хуищі тегъэщіапіэхэм я гугъу щищ к із, Къэнэмэтым псом япэ ирегъзува датхана егъэджакІуэми бгъэдэлъ шІэныгъэмрэ зэфІэкІымрэ хэгъэхъуэным, зэманым къигъэув еплъыкіэщіэхэм хэплъэрэ нэхъ тэмэмхэр лэжьыгъэм къыщигъэсэбэпыным хущі экъуу щытын зэрыхуейр. Апхуэдэ лэжьэкі эщ езы Луизэ зытетыр. Дерсым щекІуэкІ Іуэхугъуэхэм жыджэру хэмыт еджакіуэ щыбгъуэтынукъым абы и деж, апхуэдизу цІыкІухэр творческэ лэжьыгъэм дрегъэхьэхри, хешэри Сабийхэр фІыуэ зылъагъу, абыхэм гуапэу, анэ етІуанэу яхущыт Къэнэмэтым игури и псэри яхузэТухащ классым щіэс дэтхэнэ сабийми: еджэныр фіы дыдэў къызэхъуліэ-

ми абы тІэкІу хуэщхьэхынэми. - ЕгъэджакІуэм и лэжьыгъэм нэхъыщхьэ дыдэу хэлъхэм ящыщщ сабиипсэр нэсу зыхэпщІэныр, абы и гурылъгуращэхэр къыбгурыІуэныр, и гупсысэхэр къэбгъэнаІуэу ахэр тэмэму бунэтІыныр. Зи псэр къыпхузэІумыха шко лакіуэм ахэр бгъэдэплъхьэну тыншкъым, аращи, псом япэ сабийр псэкІэ уи гъунэгъу пщІын хуейщ. ИтІанэщ абы щІэныгъэ куу щептыфынури гъэсэныгъэ екІу щыхэплъхьэфынури, - и лэжьыгъэм топсэлъыхь Къэнэмэтыр. Ди школым и егъэджакТуэ псори дыхущТокъу иджырей пщалъэхэм изагъэу егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэ лэжьыгъэр зэредгъэкіуэкіыным, ди нэіэм щіэт, къэкіуэнур зей щіэблэм лъэпкъ гъэсэныгъэфірэ щіэныгъэ куурэ зэред-

Къэнэмэт Луизэ и гъэсэнхэм увыпіэфіхэр къыщахьащ «XXI ліэщіыгъуэм и еджакіуэ нэхъыфі: ди къару доплъыж, ди зэфlэкlхэр къызыкъудох» урысейпсо олимпиадэм. Ар жыджэру ядолажьэ Занков Леонид и цэр зезыхьэ урысейпсо щІэныгъэ-методикэ центрым.

гъэгъуэтыным.

Апхуэдэу Къэнэмэтыр гугъэзагъэу ябгъэдэтщ адэанэхэми. Ахэр жыджэру гъэсэныгъэ лэжьыгъэм къыхешэ. ЖыпІэнурамэ, зыщылажьэ школым и егъэджакіуэ нэхъыжьхэм ящыщ Къэнэмэт Луизэ лэжьыгъэм и унэтІыныгъэ куэдымкІэ абы щыпэрытщ. Апхуэдэ лэжьыгъэм папщіи фіыщіэ ин, пщіэшхуэ къыхуащі школым и унафэщІхэми, къыдэлажьэхэми, иригъаджэ сабийхэм я адэ-анэхэми.

Зи лэжьыгъэмкІэ квалификацэ лъагэ зиІэ Къэнэмэтым и ціэр фіыкіэ къыщраіуэ Іэнатіэм и Іэщіагъэліхэм я зэхуэс куэдым. ПщІэ къыхуащІу, зыпэрыт ІэнатІэм щиІэ ехъулІэныгъэфІхэр къалъытэу, абы мызэ-мытІэу къратащ КъБР-м и Парламентым, КъБР-м Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министерствэм, КъБКъУ-м ЕгъэджакІуэхэм я щІэныгъэм щыхахъуэ и институтым, «Вентана-Ґраф» тхылъ тедзапІэм, Егъэджэныгъэм епха жэрдэмыщ эхэм я къэралпсо центрым, нэгъуэщі ізнатіэхэми къабгъэдэкі щіыхь, фіыщіэ тхылъхэр. 2014 гъэм Къэнэмэтыр щытекІуащ «Илъэсым и егъэджакіуэ нэхъыфі» зэпеуэм и щіыналъэ іыхьэм. 2019 гъэм ар пашэ щыхъуащ «Урысейм и егъэджакіуэ нэхъыфІ» къэралпсо зэхьэзэхуэм.

Апхуэдэу гурэ псэкіэ и Іэнатіэм пэрытщ Къэнэмэт Луизэ Хьэсен и пхъур, и гъэсэнхэр фІым къыхуриджэу, адыгагъэ яхэлъу, еджэным дригъэхьэхыу, анэдэлъхубзэр фІыуэ ялъагъуу ахэр къэгъэхъуным гулъытэ хэха хуищіу. Зи щіэныгъэри зи зэфіэкіри щіэблэм ятезыгъэкІуадэ, зыпэрыт лэжьыгъэр ефІэкІуэн папщІэ зи къаруи зэмани щымысхь Къэнэмэт Луизэ дохъуэхъу гъэ еджэгъуэр зэриухам щыхьэт техъуэ Иужьрей уэзджынэм и махуэмкіэ. Апхуэдэ лъэхъэнэ куэд бэіутіэіуншэу, узыншэу кърихьэлІэну ди гуапэщ.

КЪАРДЭН Маритэ

Зи гуащІэр щІэблэм яхуэгъэпса

ехъуліэныгъэхэм, шэч хэмылъу, ди Іэщіагъэлі гуп. Унафэщіым хэлъ егъэджакіуэхэм я Іыхьэ ин хэлъщ. хьэл-щэн дахэр, жэуаплыныгъэр, Абыкіз фіьщіз ин зыхуэфащэхэм бгъэдэлъ щізныгъэ куур, зэхэщіыящыщщ къытщі эхъуэ щі эблэм я ду-кіыр, ціыху хэтыкі э екіур зи щапхъэ а ней еплъыкіэм, гупсысэмрэ къэу- гупым и гъэсэнхэр дапщэщи жыджэхьымрэ заузэщінным, щіэныгъэфіру хэтщ ди щіннальэми къэралми рэ гъэсэныгъэ екіурэ ягъуэтыным щекіуэкі ныбжыші ээпеуэхэм, епзи гуащ з куэд хуэзыгъэпс, зыпэрыт лъыныгъэхэм, конференцхэм. Абы-ІэнатІэм егъэфіэкіуэнымкіэ лэжьыгъэшхуэ къыр зи пашэ іуэхущіапіэм къыщы**зэфІихыу къекІуэкІ Къалмыкъ** зэрагъэпэщхэм я бжыгъэри. Кларэ Адэлбий и пхъур.

ИДЖЫРИ ныбжьыщІзу Кларэ иубзыхуакІэт зрикІуэну гъащІэ гъуэгуанэр. Ар хуейт сабийхэм ядэлэжьэну, дунейм дахагъэу щызекІуэ Іуэхугъуэхэм ящыщ куэд абыхэм къахузэТуихыну. ЩІэблэм щІэныгъэрэ гъэсэны-Къалмыкъыр. Абы лъандэрэ илъэс Кларэ къыхиха ІэщІагъэм щыхущІегъуэжа, зыпэрыт ІэнатІэм щытезэша.

КъБКъУ-м и филологие факультелэжьэн шышІидзаш къыщалъхуа Зэрэгъыж къуажэм дэт курыт школым, урысыбзэмрэ литературэмрэ ныббзылъхугъэ цІыкІур зэман кІэщІым хуежьащ. И еджакіуэ ціыкіухэм яхэттэкъым и дерсхэм димыхьэхрэ фІэфІу абыхэм мыкІуэрэ. Лэжьэн зэрыщІидзэрэ куэд дэмыкІауэ, Кларэ ирагъэблэгъащ ВЛКСМ-м Совет (иджы гъэм и секретару щытащ. ЗэфІэкІ гумызагъэр иужькІэ щытащ комсомолым и обкомым щалэгъуалэм ядэлэжьэнымкІэ и къудамэм и унафэщІу, итІанэ абы и инструктору.

хъуэпсапіэр нахуапіэ зыщіыфа ныгъэхэм куэд щыгъуазэщ. Абы уардэунэм къыщызэригъэпэщащ щІэблэм я гупсысэм, ябгъэдэлъ зэфІэкІымрэ творческэ зэчий зэмылІэу-

Ди республикэм зыіэригъэхьэ зи къалэн нэхъыщхьэу къэзылъытэ щіэ хилъхьэу, ар хэм ящыщу мащіэкъым Къалмы-ЩІэныгъэ, щэнхабзэ, спорт унэ-

тІыныгъэхэмкІэ уардэунэм щылажьэ гупжьейхэм мы зэманым йокІуалІэ сабий мин бжыгъэхэр. Курыт школым шызрагъэгъуэт шІэныгъэм къыдэкіуэу, абыхэм уардэунэм я зэфіэкіхэм адэкІи щыхагъахъуэ щхьэж дэзыхьэхым елъытауэ. А ІуэхущІапІэм къегъэрэ етын гъуэгум апхуэдэу теуващ пхауэ илъэс куэд лъандэрэ мэлажьэ еджакіуэхэм я республикэпсо щіэны-50-м нэсащи, зы махуи къэхъуакъым гъэ зэгухьэныгъэр - «Сигма» фіэшыгъэр зиІэр. Къалмыкъым и жэрдэмкіэ а зэгухьэныгъэм хэт щіэныгъэлі ныбжьыщІэхэм щІэх-щІэхыурэ иратыр къиуха нэужь, 1974 гъэм Кларэ гъэкіуэкі зэіущіэхэр. «Творческэ зэфіэкі зыбгъэдэлъ шіэблэ акъылыфІэ» лъэпкъпсо егъэджэныгъэ программэм зэрыхэтам къыпэкlуэу, жьыщІэхэм яригъэджу. Хэлъэт зиІэ Сабийхэмрэ щІалэгъуалэмрэ я творчествэмкІэ республикэ уардэунэр къриубыдэу хэзэгъащ ІэщІагъэм, къалъытауэ щытащ «Урысейм и Іуэхуехъуліэныгъэфіхэри зыіэригъэхьэу щіапіэ нэхъыфіу еджакіуэхэм къэхутэныгъэ лэжьыгъэшхуэ щыдрагъэкіуэкі» Іэнатіэу.

Лэжьыгъэм и къызэгъэпэщакІуэ Іэкіуэлъакіуэм гулъытэшхуэ зыхуищі унэтІыныгъэхэм хохьэ сабий творче-Шэрэдж) районым щи із щ іып із комискэ гупхэри. УФ-м, КъБР-м щапхъз тетым икІи а щІалэгъуалэ зэгухьэны- зытехыпхъэу къыщалъытэ «Кавказ пшэплъхэр», «Асса», «Глорие» анлъагэ бгъэдэлъу гу зылъата лэжьакіуэ самблхэр, пшынауэ ныбжыщіэ гупыр мызэ-мытІзу хъуащ урысейпсо, дунейпсо зэпеуэхэм, фестивалхэм я лауреат, саугъэт нэхъыщхьэу къалъытэ Гран-при къыщыхуагъэфащэ-1986 гъэм къыщыщіэдзауэ Кларэ и хэри щыіэу. Къинэмыщіауэ, уарунафэщіщ Сабийхэмрэ щіалэгъуа- дэунэм ехъуліэныгъэфіхэр зыіэрелэмрэ творчествэмк э я республикэ гъэхьэ спорт, туризм, хэкурыдж, нэуардэунэм. Абы лъандэрэ блэкІа гъуэщІ ІуэхугъуэхэмкІи. Хэкупсэ нэсу илъэсхэм къриубыдэу Къалмыкъым щыт Къалмыкъ Кларэ игъэлажьэ хузэфІэкІащ ди щІыналъэм къихъуэ гупыр хэхауэ щІэблэм ядолажьэ щащіэблэ куэдым лэжьыгъэ купщіафіэ лъхуа хэкур, щыпсэу къэралыр фіыуэ ядригъэкІуэкІын. И сабиигъуэм иІа ялъагъуу, хабзэрэ нэмысрэ яхэлъу ахэр къэхъун папщІэ. Къыхэдгъэщынбзылъхугъэм зыІэригъэхьэ ехъулІэ- щи, уардэунэм хэхауэ щадолажьэ бын куэд щап унагъуэхэм ящыщ сабийхэми зи узыншагъэм сэкъат иІэ

ныбжьыщІэхэми. КъБР-м ЕгъэджэныгъэмкІэ, щІэны-

министерствэм, Бэрбэч ХьэтІутІэ и цІэр зезыхьэ КъБКъУ-м жыджэру япыщіауэ щыту, Сабийхэмрэ щіалэгъуалэмрэ я творчествэмкІэ республикэ уардэунэм лъокІ республикэм ис ныбжьыщІэ зэчиифІэхэм лъэныкъуэ куэдкІэ ядэлэжьэн, я гупсысэмрэ зэхэщІыкІымрэ зригъэужьын. Егъэлеиныгъэ лъэпкъ хэмылъу жыпІэ хъунущ Къалмыкъ Кларэ зи унафэщі уардэунэр сабийхэмрэ щіалэгъуалэмрэ егъэджэныгъэ-методикэ, щІэныгъэ-къэхутэныгъэ, щэнхабзэпсэкупсэ лэжьыгъэ купщафіэ щыдрагъэкІуэкІ, егъэджэныгъэм къыхыхьэ иджырей технологие пэрытхэмрэ техникэмрэ зи лъабжьэ Туэху зехьэкІэ щызэтеубла республикэпсо центру зэрыщытыр. А псоми, шэч хэмылъу, и фІыщІэ ин хэлъщ Къалмыкъ Кларэ.

Илъэс куэд лъандэрэ абы зэфІих псэ хьэлэл лэжьыгъэм къэрал гулъытэ лъаги игъуэташ. Абы къыхуагъэфэщащ «УФ-м щІыхь зиІэ и егъэджакІуэ», «КъБР-м егъэджэныгъэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ» ціэ лъапІэхэр, къратащ «Урысейм щІэныгъэм, щэнхабзэм, егъэджэныгъэм зыщаужьыным хуищІа творческэ хэлъхьэныгъэм папщІэ», «Егъэджэныгъэм зиужьыным хуищ а хэлъхьэныгъэм папщІэ», «ВЛКСМ-р илъэс 70 ирокъу» къэрал дамыгъэхэр, фІыщІэ, щытхъу тхылъ куэд. Ахэр я щыхьэтш и къалэнхэм Кларэ игуи и пси хилъхьэу, иригъэф ак уэу зэрыпэ-

Адыгэ бзылъхугъэ щыпкъэм, егъэджакІуэ нэсым, лэжьыгъэм и къызэгъэпэщакіуэ Іэкіуэлъакіуэм и юбилей махуэ дахэр иджыблагъэ игъэлъэп ащи, дохъуэхъу и пщІэр лъагэу, и дунейр щІэращІэрэ узыншагъэ иІэу, унагъуэ насыпым щымыщІэу псэуну, зыщіэхъуэпс, фіыгъуэу къилъытэ

псомкІи Тхьэр къыхуэупсэну! **ТЕМЫР** Дисанэ.

БаІуэ нэхърэ - бащІэ

Дэтхэнэ зы лъэпкъми хуэдэу, адыгэхэм я дежи къалэн ин щегъэзащІэ цІыхубзым. Абы и лэжьыгъэ мытыншхэм ящыщ зыщ лъэпкъыбзэр сабийм Іурылъхьэныр, анэбзэкІэ гупсысэу, къеджэфу егъэсэныр. Мы Іуэхугъуэр фІы дыдэу къызыгурыіуэ, и гуащіэр адыгэбзэм ирипхауэ псэу Багъ Марьям хуэгъэзащ си псалъэхэр. Дунейм тет дэтхэнэ зы къэхъугъэри зэхошыпсэ, зэщІопсыпсэ, мэпсалъэ. Псори мэly, мэlулъэ, мэјуатэ. Јулъэ къэс и јункјыбзэ иіэжщ. Къысфіощі а Іункіыбзэр рьями ящыщу.

Тхьэшхуэм зыхуигъэфэщахэм Ма-ХЭТ ХЪУНУ-ТІЭ Багъ Марьям? Япэрауэ, ар адыгэ лъэпкъым и цІыхущ,

адыгэбзэмрэ литературэмкіэ егъэджакіуэу куэдрэ лэжьащ, УФ-м егъэджэныгъэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэщ, «Урысейм и егъэджакіуэ нэхъыфІ» зэпеуэм щытекІуахэм, Дунейпсо Артийскэ Комитетым и дыщэ орденыр зратахэм ящыщщ. ЕтІуанэрауэ, Багъыр адыгэ лъэпкъым зи лэжьыгъэкіэ, тхыгъэкіэ, тхылъ телъыджэхэмкіэ дэгуашэ цІыхущ. Абы и щыхьэтщ зэпыу имыІэу абы къыдигъэкІ тхылъхэр. Къапщтэмэ, апхуэдэ тхылъхэм ящыщщ «Щхьэлыкъуэдэсхэм я ІуэрыІуатэ», «Жьэгу мафІэ», «Адыгэ ІуэрыІуатэ», «Ныбжьэгъу цІыкІу», «Шыхулъагъуэ», «Гъуэгугъэлъагъуэ», «Жыпкъылъэ», «Гъуэгуанэ тхыгъэхэр». Абыхэм ящыщ дэтхэнэри зыхуэгъэзар адыгэхэр аращ. Бзэр зэзыгъэщіэну хуей дэтхэнэми дэіэпыкъуэгъу яхуэхъуну тхылъхэщ «Гъуэгугъэлъагъуэр», адыгэ хьэрфхэр я щІэдзапІэу къуршхэм, Іуащхьэхэм, жылэхэм, псынэхэм, псыхъуэхэм, джабэхэм тещ!ыхьар; «Ныбжьэгъу цІыкіур», напэкіуэці 450-рэ хъур, алфавитыр зэзыгъэщіэну сабийхэм яхуэгъэпсар, бзищкіэ тхауэ (адыгэ-урыс-инджылыз) къыдигъэкlap; «Жыпкъылъэр», сабий нэхъыщ эхэм папщ э Іэпэлъагъуэ теплъэ иІэу дунейм къытригъэхьар; «Шыхулъагъуэр», Къэбэрдей жылагъуэхэмрэ щІыпІэхэмрэ пасэм яІа фІэщыгъэхэр зэрытыр. Ахэр псори нэхъыбэу зыхуэгъэзар сабийхэращ.

«Щхьэлыкъуэдэсхэм я ІуэрыІуатэ», «Жьэгу мафІэ», «Адыгэ Іуэры Іуатэ», «Гъуэгуанэ тхыгъэхэр» тхылъхэм нэхъыбэу дихьэхыр балигъхэращ. Адыгэ ІуэрыІуатэм фІыуэ щыгъуазэ, адыгэбээ дахэкІэ тхэ Марьям ди пащхьэ кърилъхьа тхыгъэхэр телъыджэщ. Абыхэм пасэ зэманым яжь ящіихуащ, ди адэжьхэм къытхуагъэна фіыгъуэу щыт псысэхэр, шыпсэхэр, таурыхъхэр, псалъэжьхэр, къебжэкІхэр, хъуэхъухэр къыдоджыкІри, дуней телъыджэм дыщагъэхьэщІэ. Жьэгу па щхьэ хуабэ пэрысу дадэ жьакІэхум къытхуиІуэтэж къэхъукъащІэу къытщыхъу тхыгъэхэм зэм афэ джанэр зыщыгъ зауэлІу зыкъыуагъэлъытэ, зэми зыми емыщхь тхьэ ухуду фащэ пщат агъэ, зэми хъуэхъубзэр къыпіуралъхьэ, зэми пасэм щыіа жылагъуэхэм ущагъэпсэу. Макъыбэу зэрылъэлъ бээкІэ тха а тхыгъэхэм уагъэлъагэ, уагъэ

Мы псалъэхэр хэlэтыкlayэ къыфщремыхъу. Пэжым гъуэгу ест къудейуэ аращ. Щытхъуныр зыфІэмыфІ Марьям зыцІыхухэм ящІэ ар зэрызэпіэзэрытыр, куэд зэрищіэр. Бзэгъэбзэрабзэу щыт ціыхубзыр зыщыгъуазэ дэтхэнэри цІыхухэм гуэгъу зэрахуищІын гуращэм итхьэкъуащ. Илэжь дэтхэнэ зы Іуэхугъуэри адыгэм и гупсысэкіэ егъэнщі, хабзэ-бзыпхъэу абы игъэлъагъуэм нэз имыІэ хуэдэщ. Пэжыр зи гъуа зэу псэу, адыгэбзэм пщіэ лей хуэзыщіу къэгъуэгурыкіуэ Марьям и дуней еплъыкіэр, гупсысэхэр, зэхихауэ гум къинэжа къэхъугъэ-жыіэ гъуэхэр щызэхуихьэсауэ иджыкІэ къыдигъэкІа «Гъуэгуанэ тхыгъэхэр» тхылъри хуабжьу хьэлэмэтщ, купщафіэщ.

Адыгэбзэр езыр бээ дахэщ, ауэ абы и lyкlэр, тхыкlэр сыт хуэдэу щы тынуми зэлъытар цІыхур аращ. Марьям хуэдэ цІыхухэр лъэпкъым диІэху, ди адыгэбзэр илъэсхэм япэлъэщынущ.

«Баlуэ нэхърэ - бащlэ», - жыхуиlэращи, куэд жызымыlэу куэд зыщlэ Багъ Марьям щапхъэщ ди дежкІэ. Абы и лэжьыгъэр курыт еджапІэм щызэпигъэуами, ауэ тІысыжауэ щыткъым. НобэкІэ ар къытхуоупсэ и къалэмыпэм къыпыкі тхыгъэхэмкіэ, къыдигъэкі тхылъхэмкіэ. Абы и гуащІэ зыхилъхьа лэжьыгъэхэр дэІэпыкъуэгъу яхуэхъунущ адыгэбзэр зэзыгъащІэхэми, еджакІуэхэми, егъэджакІуэхэми, тхыдэр зыфІэфІхэ-

ми, ІуэрыІуатэр дыщэ пхъуантэу къэзылъытэхэми. МАХУЭЛІ Беслъэн, егъэджакіуэ. Москва къалэ.

Егъэджэныгъэ

Тхыдэр зыщагьэгьупщэркьым

Мэлбахъуэ Тимборэ и ціэр зезыхьэ тхыгъэхэм къызэрыхэщыжыр». Зэры-Лъэпкъ къэрал библиотекэм накъыгъэм и 19-м зэхыхьэ щекіуэкіащ, Кавказ зауэр зэриухрэ илъэси 158-рэ зэрырикъум теухуауэ. Ар къызэригъэпэщащ библиотекэм и лъахэхутэ къудамэм и лэжьакіуэ нэхъыжь Безыр Ленэ. Абы ирагъэблэгъащ КъБКъУ-м и педколледжым и студентхэр.

ЗЭІУЩІЭМ хэтахэр хагъэгъуэзащ абы щагъзува дапхъэм телъа тхылъхэм. Зауэм и лъэужьхэр къызыхэщ «Блэкla илъэсхэм я фэеплъ нэху» гъэлъэгъуэжьым», «Кавказ зауэр художественнэ хуэфащэт», «Мыщэ лъэбжьанэ», Мэш-

ХьэцІыкІу Башир

Ди республикэми гъунэгъу щІыналъэхэми къыща-

ціыху уэрэджыіакіуэ щіалэщ Хьэціыкіу Башир. Абы

игъэзащіэ уэрэдхэм езыр виолончель макъамэ іэмэ-

псымэмкіэ зэрыдежьур, бэрэбаным и макъыр щіэ-щыгъуэу зэрыщіигъэувэжыр телъыджэщ. Езы Башир зэрыжиіэмкіэ, виолончелыр абы къегъэсэбэп шыкіэ-

пшынэм ипіэкіэ икіи ежьу папщіэу (хорым и къалэныр

егъэзащіэ). Макъамэ гъуазджэм а и лізужьыгъуэ гъэщіэ-

гъуэныр иджыблагъэ дэ шызэхэтхаш Налшык дэт Лъэпкъ

музейм, Башир и щхьэгъусэ Миланэ и гъэлъэгъуэныгъэр

БАШИР абы щита концерт ціыкіур (ар иджы япэу и за-

къуэу утыку къихьэу аращ) игъэзащіэхэм я Іыхьэ мащіэщ.

XIX - XX ліэщіыгъуэхэм яусахэу «Кхъужьеижьым и тхьэу-

сыхэ», «ПащІэ Бэчмырзэ и тхьэусыхэ», «Мэлыхъуэ щІалэм

и гъыбзэ», «Дзыгъур Кlaш», пщылым и «Сэрмахуэ» гъы-

бзэр, «Дотэху и уэрэд», «Нартыгу и тхьэусыхэ» уэрэдыжьхэр абы къызэхуэсахэм захригъэхащ. «Псори къыщежьар вио-

лончель и гъусэу жаlэ уэрэдыжьхэр архивым хэлъу сри-

хьэлІа нэужьщ, - жеІэ Башир. - Зэман дэкІри, Къэбэр-

дей-Балъкъэрым Хьэлил Болэт къригъэблэгъащ франджы

музыкантхэр, абыхэми лъэпкъ макъамэм щІыгъуу къа-

гъэсэбэпырт виолончелыр. Бэрэбаныр гуэгъу яхуэсщІыну

тегушхуар сэращ икІи сыкъэпцІакъым. Дэгъуэу а макъыр

Ди нэгу щіэкіам хэта «тепщэч», «чей» макъамэ іэмэ-псымэхэми узыіэпашэ. «А псор зыдэбгъэіэпыкъуну гугъу-

къэ?» - жыті у Башир дыщеупщікіэ, къыпогуфіыкіри къы-

джеlэ: «Ударнэ макъамэ Іэмэпсымэхэм сеуэфырти, абы

зыгуэр щІызгъуныр къызэхьэлъэкІауэ схужыІэнукъым. Лъа-

къуэкіэ дэіэпыкъунри хьэлъэкъым, лъапэхэр тедгъэуэныр

макъамэрылажьэхэм ди хьэлу зэрыщытыр Гуэхум къыхэп-

лъытэмэ. Іэпэ зытелъ макъамэ Іэмэпсымэхэр баэпс зыте-

дзахэм нэхърэ нэхъ зэрыспэгъунэгъум, виолончелыр абы-

хэм къазэрыщхьэщыкіым къыхэкіыущ зэкіэ гугъу сы-

ХьэцІыкІу Башир зэрысабий лъандэрэ макъамэ Іэмэ-

псымэ зэмыліэужьыгъуэхэм дахьэх. Псалъэм папщіэ, абы

къыщІидзащ пшынэрэ доулрэ еуэнкІэ. Башир «Хьэгъэ-

джэгу» гупым хэтащ, иужькіэ «Джэрпэджэж» гупым уэрэд

щыжи ащ. Камерэ электрон макъамэхэр щызэщ эжьыуэ

«Бзу» зыфІаща лэжьыгъэхэр зэдагъэхьэзырауэ щытащ Ба-

ширрэ Мэршэнкъул Астемыррэ. Псалъэм къыдэкlуэу

жытіэнщи, а проектым и теплъэр зыщіар Хьэціыкіу Ми

ПащІэ Бэчмырзэ и уэрэд-гъыбзэхэр щызэхуэхьэсауэ

Башир альбом егъэхьэзыр. Илъэс хъуауэ зэлэжьыр и кІэм

ноблагъэ, дыщыгугъ хъунущ ар куэд мыщІэу тлъагъуну,

зэхэтхыну. «Зауэ хэмыкlыу псэуа адыгэхэм къащlэна

уэрэдыжьхэм я нэхъыбэр гъыбзэщ, тхьэусыхэщ. Пэжщ,

щыі эщ я гъащі э гугъур псынщі э иращі у яуса гушыі э, хьэ-

гъуэлІыгъуэ, ефэ-ешхэм щыжаІэ уэрэд зэмылІэужьы-

гъуэхэри. Абыхэм зэкlэ яужь сихьакъым», - жеlэ Башир.

щІехьыр. Ауэ дауэ хъуми, икъукІэ сигу ирохь».

къыщызэІуаха махуэм.

шІозагъэ»

гурыІуэгъуэщи, лэжьыгъэхэм къыщыгъэлъэгъуэжащ илъэсищэм щІигъукІэ екІуэкІа Кавказ зауэм лъэпкъым къыщытепсыха гузэвэгъуэр. Псом хуэмыдэу кърихьэліахэм щіэщыгъуэ ящыхъуащ дагъыстэн тхыдэдж Касумов Алий и «Геноцид адыгов», «Разные судьбы» тхылъхэр, Къэбэрдей-Балъкъэрым Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и къэрал институтым архив дэфтэрхэр зи лъабжьэу зэхуихьэсыжа тхыгъэхэр, адыгэхэр щыпсэу щіынальэмрэ льэпкъымрэ теухуауэ зыплъыхьакІуэхэм я нэкІэ ялъаныгъэр Іыхьищу зэхагъэуват: «Тхыдэм и гъуу ятхыжа тхылъхэр. Зэхуэсахэр тепдерсхэр», «Щикъухьащ адыгэр дунеи- сэлъыхьащ МафІэдз Сэрэбий и «Гъыбзэ

бащІэ Исхьэкъ и «Жернова» романхэм, Къандур Мухьэдин и «Кавказ. Балканская история» трилогием, Потт Василий томитху хъу и лэжьыгъэхэм, нэгъуэщТ тхакіуэхэм я Іэдакъэ къыщіэкіа художественнэ тхыгъэхэм Кавказ зауэр къызэрыхэщыжым.

Зэгущгэм хэтахэм я псалъэм къыхаъэщащ Кавказ зауэм ипэкІэ адыгэхэр щІыналъэ куэдым япыщІауэ, къацІыхуу зэрыщытар, илъэсищэм щІигъукіэ гуащіэу екіуэкіа зауэм щыгъуэ щыіа узыфэхэм я зэранкіэ ди лъэпкъым хэщІыныгъэшхуэ зэригъуэтар, нэгъуэщІ куэди. Зи бжыгъэкІэ мелуаным нэс лъэпкъым щыщу къэнар зы мащІэт: хэт яукіащ е хы Фіыціэм хэкіуэдащ, хэти мэжэщІалІагъэмрэ уз бзаджэмрэ яхьащ, зи псэр Тыркум нэзыхьэсахэми «хэхэс» цІэр нобэр къыздэсым зэрахьэу къокІуэкІ. Хэкум ирамыхуу, зэтрамыукІэу иджыри къэс я щІыпІэм ирагъэсыжамэ, адыгэхэм я бжыгъэр мелуани 10-м щІигъунут, сыту жыпІэмэ мамыру псэууэ зи щІыналъэ исыж лъэпкъым апхуэдэ выужьыныгъэ егъуэт, ар гъащІэм хабзэу къыдокІуэкІ.

Зэхыхьэм ирагъэблэгъа ныбжьыщІэхэм лъэпкъ фащэр екІуу ящыгъыу, гъэхуауэ къеджащ Кавказ зауэм теухуа усэхэм. Абыхэм къахэщт Кавказ зауэм къулейсызыгъэу, гуІэгъуэу, насыпыншагъэу, нэщхъеягъуэу лъэпкъым къыху-ихьар. КъБКъУ-м и педколледжым и унафэщІым и къуэдзэ Ансокъуэ Залинэрэ филологие щІэныгъэхэмкІэ я кандидат, егъэджакІуэ Пэщол Сакимэрэ зэlущlэм хэта я гъэсэнхэр къыхураджащ лъэпкъ тхыдэр зыщамыгъэгъупщэну, абы дерс къыхахыну.

Тхыгъэри сурэтри

Ди республикэм гулъытэшхуэ щегъуэт лъэпкъ проектхэмрэ федеральнэ программэхэмрэ къызыхуэтыншэу гъэзэщіэным. Псом хуэмыдэу лэжьыгъэшхуэ щокіуэкі егъэджэныгъэ ІэнатІэм. Къапщтэмэ, «Егъэджэныгъэ» лъэпкъ проектым къыщыгъэлъэгъуа Іуэхугъуэхэр и лъабжьэу, Прохладнэ районым хыхьэ Красносельскэ къуажэм щаублащ ныбжьыщІэ 500 зыщІэхуэну курыт школым и

А ЖЫЛЭМ дэт курыт еджапіэм и унэр къахэ хъуарэ сабийхэр щІэбгъэхьэныр шынагъуэу зэрыщытым къыхэкІыу зэхуащіат. Абы щіэса сабийхэм ящыщу пэщіэдзэ классхэм щеджэхэр Граничнэ жылэм ягъакіуэ. Класс нэхъыжьхэм щіэс ныбжыьщІэхэм еджэным щыпащэ Пролетарскэ къуажэм дэт курыт школым. А школхэр иджыпсту зэблэк ыгъуит у мэла-

Красносельское къуажэм дащ ыхьыну школыщ эм елэжьынущ къэрал зэгурыІуэныгъэ зращІылІакІэ «Прогресс» ухуакіуэ зэгухьэныгъэм и лэжьакіуэхэр. Иджыпсту абыхэм ягъэхьэзыр еджапіэр щаухуэну щіыпіэр: ар зэтес ящі, унэщіэм и лъабжьэр ягъэтІылъыным яужь итщ. УхуакІуэхэм зэрагугъэмкІэ, школыщІэр хьэзыр хъунущ 2023 гъэм и дыгъэгъазэм.

Еджапіэщіэр зэрыхъунум и сурэтым уеплъыну гухэхъуэщ ПщІантІэ хуитышхуэм дэтынущ къатитІу зэтет унэ дэгъуэ. Абы хэтынущ спорт губгъуэшхуэ, зыхуей-зыхуэныкъуэ псомкІи къызэгъэпэща еджапіэ пэшхэр, шхапіэрэ медицинэ Іэнатіэрэ, лабораторэ щхьэхуэхэр, мастерской зэмыл эужьыг туэхэр, нэгъуэщІхэри. Иджырей техникэмрэ технологие пэрытхэмрэ шэщІауэ къыщагъэсэбэпыфын хуэдэу, зыхуэныкъуэну коммуникацэ псомкіи къызэрагъэпэщынущ еджапіэщіэр.

Къыхэдгъэщынщи, «Егъэджэныгъэ» лъэпкъ проектым къигъзув Іуэхугъуэхэм ящыщщ ныбжьыщІэхэр зэблэкІыгъуэ щымыІэу, пщэдджыжьыкІуэ защІэу школым екІуэлІэфыныр. Апхуэдэу лэжьэнущ школакіуэ 500-м ятещіыхьауэ Красносельскэ жылэм щаухуэ еджапІэри.

КЪАРДЭН Маритэ.

Иджыблагъэ Налшык щекІуэкІащ «Кинокавказ-2022 гъэ» Кавказ Ищхъэрэ щІалэгъуалэ зэхыхьэр. ГъуазджэхэмкІэ къэрал инсти-Ищхъэрэ УФ-м Щэнхабтутымрэ зэмкІэ министерствэмрэ къызэрагъэпэщащ. Абыхэм защІигъэкъуащ «Arena one» продюсер Іуэхущіапіэ

НАКЪЫГЪЭМ и фестивалыр къызэІуихащ КъБР-м ЩэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдин. Мыпхуэдэ зэхыхьэхэм кинор фІыуэ зылъагъу, хэзыщІыкІ цыху нэхъыбэ къешэлІэным мыхьэнэшхүэ зэриІэр жиІащ

КъБР-м и Парламентым и УнафэщІым и къуэдзэ Жанатаев Сэлим кинофестивалым и къызэгъэпэщакіуэхэмрэ режиссёр ныбжыыщІэхэмрэ адэкій заужьыну ехъуэхъури, щхьэж къихьыну увыпіэм емылъытауэ, мы Гуэхум зэрыхэтам иригушхуэну къыхуриджащ.

Къызэхуэсахэм псалъэкІэ захуигъэзащ ГъуазджэхэмкІэ Кавказ Ищхъэрэ къэрал институтым и унафэщІ Рахаев Анатолий. ВГИК-м режиссурэмрэ ки-

номкіэ и курсхэм я унафэщі, къэпщытакіуэ гупым я тхьэмадэ Калинин Виталий Къэбэрдей-Балъкъэрыр къызэрызэрагъэпэщрэ илъэси 100 зэрырикъумкІэ ди республикэм щыпсэухэм ехъуэхъуащ. - Сэ сызэреплъымкІэ, фес-

тивалым псэщІэ къыхыхьащ, щыІахэм зыкІи емыщхь кинемотографие зэрагъэпэщащ. АдэкІи зиужьыну си гуапэщ! - жиІащ абы. Шалэгъуалэ фестивалыр

иджы ещанэу йокіуэкі, кіуэ пэтми хохъуэ абы къыхыхьэм я бжыгъэм. Псалъэм папщіэ, 2018 гъэм цІыху 35-рэщ хэтар, къыкІэлъыкІуэм - 170-рэ. Мы илъэсым щІыналъэ 57-м, къэрал 17-м къикІыу лэжьыгъэ 360-рэ къагъэхьащ.

КІзух Іыхьэм хэтыну лэжьыгъэ 44-рэ къыхахащ (ахэр УФ-м и хэгъэгу 13-м, ным, Къыргъызым щыщхэм яйщ).

Фестивалым и япэ махуэр ягъэдэхащ ди республикэм и артист цІэрыІуэхэу Бэчхэ Азэ-Ренатэрэ, Теппеев Алим, Созаевэ Натэ сымэ, Ритмы Кавказа», «Кавказ», «Балкария», «Шагъдий» къэфакіуэ гупхэм.

Абы яужь «Сайти - сын Зоу-

Кинокавказ - 2022 гъэ

Спорт

лы» фильм гъэщІэгъуэным и къэпщытакІуэ гупым я тхьэрежиссёр Амерханов Амур къызэхуэсахэр ІуагъэщІащ.

Зэпеуэм щымыщу ягъэлъэгъуащ КъБР-м и цІыхубэ усакІуэ Отаров Керим къызэралъхурэ илъэси 110-рэ зэрырикъум ирихьэлІэу ягъэхьэзыра «Пока огонь пылает в очаге» фильмыр, режиссёрыр Гуреев Максимщ.

НыбжышІэхэм я лэжыыгъэ 12 утыку кърахьащ а ма-

Накъыгъэм и 19-м «Восток» киногъэлъэгъуапІэм щыхэплъащ зэпеуэм къагъэхьа лэжьыгъэхэм. Абдеж къыщызэрагъэпэща пресс-конференцым ди къэралым щытрах кинор зыхуэдэм, а гъуазджэ лІэужьыгъуэм зэрызиужьым, зэпеуэм къагъэхьа лэжьыгъэхэм теухуауэ журналистхэм ягъэхьэзыра упщІэхэм жэуап щратащ къэпщытакіуэ гупым хэтхэм.

- КъБР-р къызэрызэрагъэпэщрэ илъэси 100 щрикъу илъэсым мы фестивалыр зэредгъэкІуэкІым мыхьэнэшхуэ иІэщ. КъызэрымыкІуэу дахэу къызэјуахащ ар, ауэ, къыхахащ дапщэщи хуэдэу, къэпщы- щиубыд увыпіэмрэ абы и эгъэгу 13-м, такіуэ гупым къалэн гугъу къэкіуэнумрэ теухуауэ щы-Къэзэхъстаным. Узбекиста- къапэщылъщ, - жиlащ Рахаев Анатолий. Бжьыхьэм институтым къыщызэ-Іутхынущ кинофильмхэм я макъ, нэху зэрытраухуэ Іэмэпсымэ зэпэшхэмкіэ зэщіэузэда центр. Фестивалым хэтхэм абы зыхуагъазэмэ, кино

> техыным я зэфІэкІ щеплъыну Іэмал ягъуэтынущ. Зэпеуэм къагъэхьа лэжьы-

бжыгъэр ягъэбэгъуэну, ар-

ящыщ

мадэ, доцент, ВГИК-м режиссурэмкіэ, киномрэ телевиденэмрэкІэ и курсхэм я

унафэщ Калинин Виталий. Си студентхэм езгъэлъэгъунущ зэпеуэм къагъэхьа фильмхэм щыщ куэд. Мыбы щызэхуашэса щІалэгъуалэм я лэжьыгъэр ягъэлъэгъуэну, пхагъэкІыну Іэмал гъуэзэджэ яІэщ, - жиlащ абы.

«OneLightStudio» кинокомпанием и генеральнэ унафэщі Ерокъуэ Бишер Іуэхум и зэхэублакіўэхэм, ГъуазджэхэмкІэ институтым и унафэщіым, волонтёрхэм фіыщІэ яхуищІащ.

Eтlyaнэ махуэм «Игровые короткометражные мы» унэтІыныгъэм хиубыдэхэм еплъа иужькіэ, къэпщытакіуэ гупым я тхьэмадэ Калинин Виталий я гъусэу абыхэм тепсэлъыхьыжащ.

Шэджагъуэ нэужьым ягъэлъэгъуащ «Короткометражные анимационные фильмы», «Социальные видеоролики» лІэужьыгъуэм хыхьэ фильмхэр.

Кином нобэрей гъащІэм тащ Калинин Виталий иригъэкіуэкіа лекцэр.

ТхакІуэ, сценарист, редактор, Урысейм и Литераторхэм я зэгухьэныгъэм и къудамэм и унафэщІ Чекмаев Сергей кино тезыхыну щІэхъуэпс щ алэгъуалэм къышышіадзапхъэм, хэкіыпіэхэм теухуауэ къэпсэлъащ.

Саралъп Мадинэ и Артгъэхэм теухуауэ къэпсэлъащ центрым щызэпкърахащ Селин Павел и «Буров и Буров» фильмыр. Ар езыгъэкІуэкІар режиссёр, киновед, тхыдэр и лъабжьэу фильм гъэщІэгъуэнхэр тезыха Черджиевэ Индирэщ.

Тхакіуэ ціэрыіуэ **Гравиц-**кий **Алексей** иджырей сериалхэр зэрытрахым щыъуазэ ищІащ къызэхуэсахэр. ЕтІуанэ махуэм и кІэухым къэпщытакіуэ гупымрэ зэпеуэм хэтхэмрэ фестивалым къагъэхьа лэжьыгъэхэм, кинемотографием зэрызиу жьыну щыкіэм тепсэлъы-

хьаш. Кавказ Ищхъэрэ щіалэгъуалэ зэхыхьэм и кіэух Іыхьэр (ещанэ махуэр) Іуащхьэмахуэ лъапэ шрагъэкІуэкІаш.

КъэпщытакІуэхэр зыхэплъа лэжьыгъэ 44-м ящыщу фильм нэхъыф у къалъытащ: «Аламан» (режиссёрыр Ильгиз-Шернияз Тунрсунбек ∨∨л∨щ -Къыргъызстан), Родченко» (Батурин Иван Санкт-Петербург), «Песни Севера» (Подберезных Надеждэ - Санкт-Петербург), «Без преград» (Арипханов Асламбек - Шэшэн Республикэ), «Я не трус» (Пантин Павел - Санкт-Петербург), «На шёлковом пути» (Назаров Шерзод - Узбекистан), «Гильза» (Абдрашитовэ Динарэ Уфа), «Девушка и облако» (Холиковэ Шокирэ - Узбекистан), «Холодает» (Рузановэ Дарье - Нижний Новгород), «Не инвалид» (Агаев Шами-ль - Шэшэн Республикэ), «Я здесь» (Битаровэ Ангелинэ -Осетие Шхъэрэ - Алание), «Зарядка» (Ивановэ Дарье Туваш Республикэ).

Зэпеуэм щытекІуахэм АМЕДИА киностудие цІэрыІуэм фильм щытрахыну хуит зыщІ тхылъ иратащ.

Фестивалым и продюсерхэу Челикин Артёмрэ Ажэгъуей Заринэрэ жаlащ Йшхъэрэ институтым щеджащ) режиссёр ныбжьыщІэхэм я къэухьым зиужьынымкіэ, дяпэкіэ нэхъыбэжым тегушхуэнымкІэ мы зэхыхьэр къызэрымыкІуэу зэрыщхьэ-

ЩОМАХУЭ Залинэ.

Сурэтхэр Къарей Элинэ *трихащ.*

ЩыкІуам нэхъыфІыжт

Судьяхэр: Зубов (Азов). Охрименкэ (Мейкъуапэ), Зыбин (Мэзкуу)

«Спартак-Налшык»: Антипов, Белоусов, Сындыку, Шумахуэ И., КІэдыкІуей (Мэкъуауэ, 85), Масленников. Ульбашев (Ашуев, 72), Торосян (Дэхъу, 49), Хъутэ (Къумыкъу И., 89), ЛІуп, Бэчбо (Бажэ, 72).

«Ротор-2»: Нелюбов, Балахонов. Мохбалиев, Сорокин, Смоляков. Попов (Кушаров, 76), Вебер, Болотин (Батютин, 63), Курдин, Вершков (Госинкеев, 82), Бирюков (Шепет,

сян, 45+1 (1:0). ЛІуп, 84 (2:0). **Дагъуэ къыхуащІащ** Кур-Торосян, линым. Бэчбом. Масленниковым. КІэдыкIvейм.

Джэгум къыхахуащ Вебер (59-нэ дакъикъэм).

УРЫСЕЙ Федерацэм футболымкіэ и етіуанэ дивизионым и Япэ гупым щекіуэкі зэхьэзэхүэм ипкъ иткіэ. накъыгъэм и 22-м Налшык щы-«Спартак-Налшызэхэтащ кымрэ» Волгоград и «Ротор-2»-мрэ я зэlущlэр. Ар командэхэм жыджэру къыщіадзащ. Дэтхэнэри хущіэ-къуэмкіэ къыхитащ. Ислъам къурт псынщізу бжыгъэр льэщу зэуа топыр Нелюбо-къызэіуахыу адэкіэ джэгур вым къищтащ.

Топхэр дагъэкlащ: Торо- зэрыхуей щытыкlэм тету ирагъэкІуэкІыну.

Япэу ебгъэрыкІуэныгъэ къызэзыгъэпэщыну хэта хьэщіэхэр гупышхуэу ипэкіэ кіуэтащ. Арщхьэкіэ абы хуэхьэзыр ди гъуащхьэхъумэхэм Антиповым и гъуэм къекјуэлја шынагъуэр псынщІэ дыдэу ягъэужьыхащ.

КъыкІэлъыкІуэу чэзу къы-«Спартак-Налшылъысаш кым». Ди щІалэхэм я ебгъэрыкІуэныгъэм хэту топыр къызыІэрыхьа ХъутІэ Анзор волгограддэсхэм я гъуащхьэзыбжанэм хъумэ къапекіўэкіри, Ліупым и лъэны-

щхьэкіэ ди щіалэхэм я іззащІэхэм я футболистхэм япэу топым нэсырти шынагъуэр я гъуэм пыјуагъэкјуэтырт. Абыхэм хэту топыр къызыІэрыхьа Сындыкур штрафнойм evaщ. Топыр «Ротор-2»-м и гъуащхьэхъумэхэм зым техуэри, зымащІэкІэ ЗэІущІэм и япэ Іыхьэм хухаха штангэм блэлъэтащ. зэманым и ныкъчэр блэкlavэ 59-нэ дакъикъэр екlуэкlыу «Ротор-2»-м контратакэ къызэригъэпэщыну иужь ихьащ, аршхьэкІэ нэхъапэм хуэдэу абы зыри къахуихьакъым - налшык-

Гъуащхьэтетым абы къригъэгъэзэну зы Іэмали къыхуэнэжа-къым - 1:0.

хьэщіэхэр зы ціыхукіэ нэхъ мащізу къэнащ. Ди щіалэхэм ящыщ зым дригъэкІуэкІа бэнэныгъэм лей къыщытедэсхэр нэхъ лъэщт. хьауэ къэзылъыта волгоградзагъэпсэхуну Командэхэм икІыным нэблэгъауэ хэгъэрейдэсхэм я футболистым и хэм ебгъэрыкІуэныгъэ лъэщ мыарэзыныгъэр жыджэру къызэрагъэпэщащ. Абы хэту топыр_къызыІэрыхьа Шумахуэ къигъэлъэгъуэн щІидзащ. Ар зигу иримыхьа, зэlущlэм и Идар Волгоград и командэм и судья нэхъыщхьэм джэгур адэкІэ Вебер хэмыту ирифутболист зыбжанэм къапекІуэкіри, хьэщіэхэм я штрафгъэкІуэкІыну унафэ ищІащ. нойм илъадэ Торосян и дежкІэ къыхитащ. Севадэ ар Іззэу Нэхъыбэу къэна хэгъэрей къигъэlурыщlэри гъуэм еуащ.

хэм къаруущІэ къахыхьащ. Ар кърикјуащ зэхъуэкІынызыбжанэ «Спартак-Налшыкым» и тренерхэм зэрырагъэкІуэкІами.

Ипэхэм угловой къыхэзытэу щыта Ульбашевыр зэрахъуэжам къыхэкІыу иджы а къалэнхэр пшэрылъ зыхуашІа. зэІущІэм къыхыхьагъащІэ Бажэ Амир кърагъэза дзы-ЕтІуанэ Іыхьэм зэрыщІидзэжу «Спартак-Налшыкым» хьыр игъэпэжаш. ЗэпэшІэтыи тепщэныгъэм къыпищащ. ныгъэм и кlэух дакъикъэхэр Зэіущіэм къриубыдэу пщіым екІуэкІыу ар зэуа топыр щІйгъурэ угловой къыхитащ ЛІупым и лъэныкъуэмкіэ ири-Ульбашевым. Абыхэм ящыщ гъэунэтащ. Иужьрейр абы куэдым иужькіэ налшык- щхьэкіэ Іэзэу кіэлъеуэжри, дэсхэм Іэмал зыбжанэ яІащ бжыгъэр 2:0-м хуигъэкІуащ.

Япэ къекІуэкІыгъуэм «Ротор-2»-м Волгоград нэгъабэ гъыр яхурикъуртэкъым е хьэ- щыдригъэк а зэлущэм 3:0-у щытекІуауэ щыта «Спартак-Налшыкым» къыкІэлъыкІуэ ехъулІэныгъэри и стадионым шызыІэригъэхьаш. Пэжш. ар зы топкіэ нэхъ машіэш япэиту гъуэм и лъэныкъуэмкІэ рейм нэхърэ, ауэ абы щхьэкІэ и мыхьэнэр нэхъ мащІэ

хъуркъым. ЩэщІрэ етIvaнэ джэгv гъуэм и адрей зэlущlэхэм мыпхуэдэ бжыгъэхэр къарикІvащі: «Мэшыкъуэ-КМВ» (Псыхуабэ) - «**Тіуапсы**» (Тіуапсы) - 1:3, «Дружба» (Мейкъуапэ) - «Кубань-Холдинг» Павловская) - 0:0, «Биолог-Новокубанск» (Прогресс) «Динамо» (Ставрополь) - 3:3. «Легион Динамо» (Мэхъэчкъалэ) - СКА (Дон Іус Ростов) - 1:1, «Чайка» (Песчнокопскэ) - «Динамо» (Мэхъкъалэ) -

КъыкІэлъыкІуэ джэгугъуэр «Спартак-Налшыкым» ТІуапсы щригъэкІуэкІынущ. На-къыгъэм и 29-м ар ІущІэнущ щІыпІэ «ТІуапсы»-м.

ЖЫЛАСЭ Замир.

Vоысей Фелерацэм футболымкіз и етіуанэ ливизионым

и Япэ гупым зэхьэзэхуэр зэрыщекіуэкіыр						
Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1. «Динамо» Мх. 2. СКА 3. «Чайка» 4. «Форте» 5. «Кубань-Холдинг» 6. «Черноморец» 7. «Анжи» 8. «Легион Динамо» 9. «Биолог-Новокубанск» 10. «ТІуапсы» 11. «Спартак-Налшык» 12. «Дружба» 13. «Динамо» Ст. 14. «Мэшыкъуэ-КМВ 15. «Ротор-2»	30 30 30 29 31 28 29 30 30 30 30 30 30	23 22 19 15 14 15 12 11 10 12 9 7 7 6 5 2 2	5 4 7 9 9 5 8 10 10 2 10 11 8 10 6	2 4 4 5 8 8 9 9 10 16 11 11 15 14 19	58-11 62-18 75-23 48-29 41-31 54-31 40-31 42-28 45-43 37-50 27-26 33-54 42-47 25-62	74 70 64 51 50 44 43 40 38 37 32 29 28 21
16. «Алания-2» 17. «ЕсэнтІыгу»	30 30	2 2	6 4	22 24	32-88 15-97	12 10

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ Изэ.

ИСТЭПАН Залинэ.

Сурэтыр Къарей Элинэ трихащ.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ,

Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкIэ-42-57-59; шэнхабзэмкIэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53, 42-22-89; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм

42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм -42-75-78, 42-63-64.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту шыткъым.

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Гэныгъэхэмк Гэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дыщэк Соня, корректорхэу Инэрокъуэ Азэмэт (1, 2-нэ нап.), ЩхьэщэмыщІ Изэ (3, 4-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Дол Маринэ, Мэлбахъуэ Анжелэ, сурэтхэм елэ-

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ.

жьар Бицу Жаннэщ.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр П 5894 • Тираж 2.041 • Заказ №1024